

RÉPÁSHUTA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. RÉPÁSHUTA BEMUTATÁSA	6
Természeti adottságok	
Településtörténet	
3. ÖRÖKSÉGÜNK	22
Római katolikus templom	
Tájház	
Népi építészeti emlékek	
Temető	
Emlékművek	
Levendulás	
Lipicai-ménes	
Csillagda	
Intézmények	
4. Eltérő karakterű településrészek	40
Vegyes településközpont	
Új sorok ('50-'60)	
Új sorok ('80-'90)	
Szántó, rét, legelő	
Erdő	
5. Hagyományőrzés	74
6. Építészeti útmutató	80
7. Jó példák bemutatása	102
Jó példák Répáshután	
Jó példák máshonnan	
8. Mellékletek	110
9. Irodalomjegyzék	
10. Impresszum	

BEVEZETÉS

A KÉZIKÖNYV CÉLJA:

- Megismertetni a település építészeti karakterét – szépségeit, értékeit, egyedi jellegzetességeit
- Inspirálni az építtetőket, helyi döntéshozókat, tervezőket
- A település karakteréhez illeszkedő példák felkutatásával, ajánlásokkal segíteni döntéseiket
- Védni és erősíteni az egységes faluképet

A kézikönyv nem tartalmazza a vonatkozó építésügyi jogszabályi előírásokat. a tervezés során minden esetben figyelembe kell venni a helyi építési szabályokat, a hatályos településrendezési tervben foglaltakat, a főépítész és a területileg illetékes építésügyi hatóság állásfoglalását.

Az építésügyi eljárásokról a [www.e-epites.hu/lakossagi tajekoztatok](http://www.e-epites.hu/lakossagi_tajekoztatok) oldalon, vagy az illetékes járási építésügyi irodán kaphat tájékoztatást.

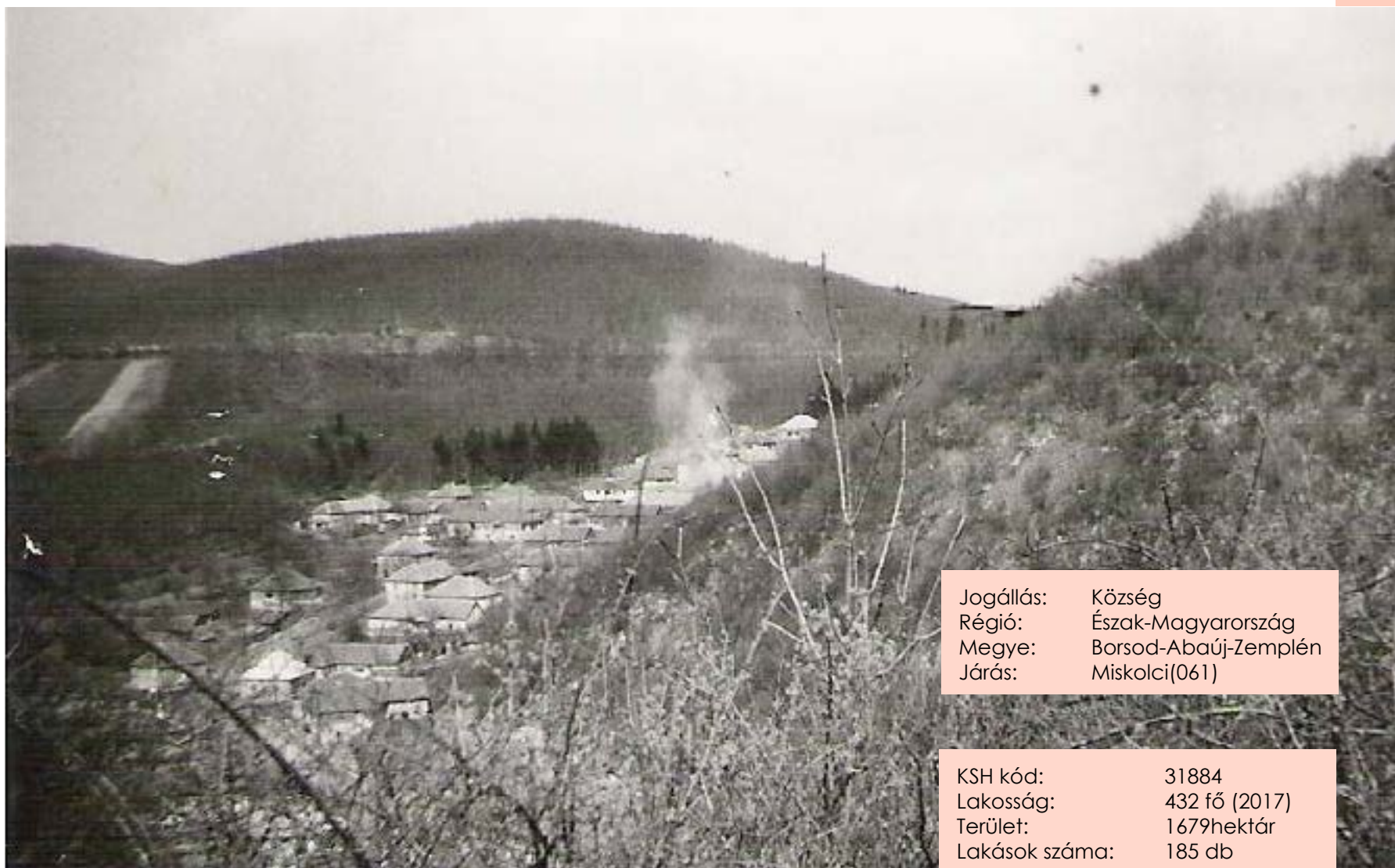
Amennyiben segítségre, vagy további információra van szüksége, keresse fel a Répáshuta Pogármesteri Hivatal Jegyzői Irodáját:

Erdős Tamás
3559 Répáshuta Kossuth út 2.
Telefon: +36 46/390-113
Email: hivatal@repashutaonkormanyzat.t-online.hu

„Fontos hangsúlyozni: nem arról van szó, hogy az új épületek a korábbi stílusok pusztá utánzatai legyenek. Éppen ellenkezőleg, sokkal nagyobb kihívásról van szó. Arról, hogy ma olyan házat kell építeni, amely megfelel a saját korának, teljes mértékben válaszolni tud a mai energia- és éghajlati elvárásokra, találkozik a modern élet- és munkakörülmények igényeivel, de mégis azonnal felismerhető, hogy hol van és kié. Nem könnyű elvárás, de elengedhetetlen.”

Mike Shanahan építész

Jogállás:	Község
Régió:	Észak-Magyarország
Megye:	Borsod-Abaúj-Zemplén
Járás:	Miskolci(061)

KSH kód:	31884
Lakosság:	432 fő (2017)
Terület:	1679hektár
Lakások száma:	185 db

RÉPÁSHUTA BEMUTATÁSA

FÖLDRAJZI FEKVÉSE

Répáshuta az Északi-középhegységben, a Bükk-hegység szívében fekszik. Megközelíthető Miskolc és Eger felől, kanyargós, de annál inkább látványos panoráma utakon.

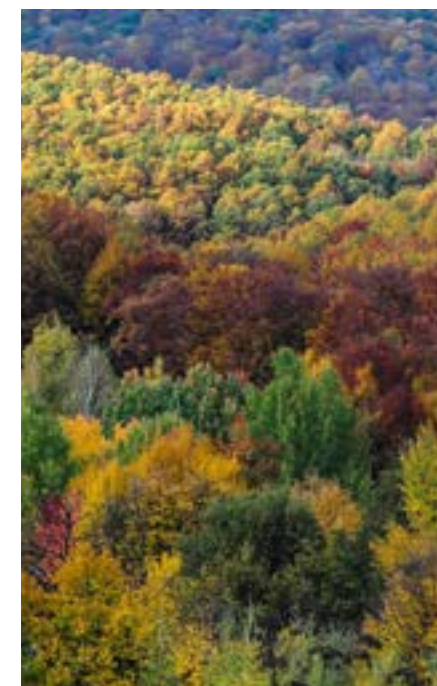
TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

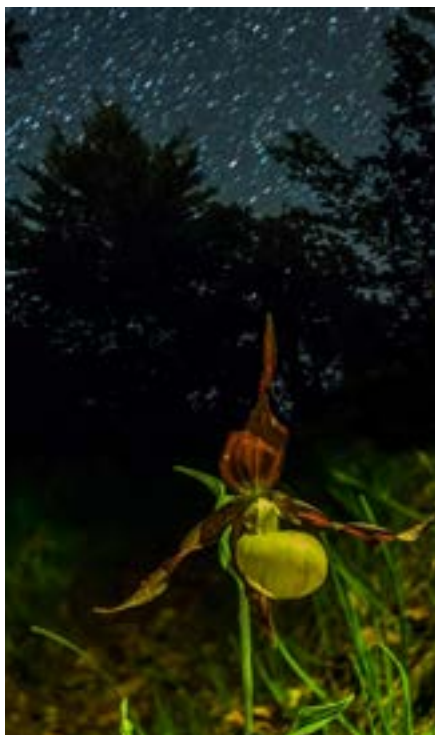
A falu a Bükk belsejében helyezkedik el, 500-575 m tengerszint feletti magasságban. A település a XVIII. században létesített üveghuta-településeinek utódja. Az ide telepített szlovák és német népesség főleg mesteremberekből állt.

A kőzetfelépítés, a források, a felszíni vízfolyásoké a leglényegesebb szerep a település meghatározásában. Puha, gyorsan pusztuló, erősen gyűrt sötétszürke palaösszletek adják a völgymedence szerkezetét. A kova- és tűzkőtelérekhez helyenként majdnem tiszta kvarcerek társultak, melyek megfelelő nyersanyagot szolgáltatottak az üveghutáknak. Répáshuta határát két részre lehet bontani, a karsztos és nem karsztos (sötétszürke palaösszletek) térszínekre. A völgymedencétől K-re tágas, állandó vízű vagy időszakos völgyek és közepes magasságú, széles oldalú tetők találhatók. A D-i oldalon rövid időszakos völgyek, Észak felé alacsonyabb völgyközi háta váltakozása jellemző. A falu valamennyi szántója és kertje a nem karsztos felszíneken található. A település legmagasabb pontja 876 m. A község D-i DK-i határa „répáshutai” mészkőből áll, amely a Déli-Bükk karsztjának szerves része, karsztjelenségekben igen gazdag. A Balla-völgy és a község K-i határa a Bükki Nemzeti Park szigorúan védett területei közé tartozik.

A falu éghajlata a hűvös területek hideg telű, nedves és mérsékelt nedves körzetébe tartozik. A napsütéses órák száma legfeljebb 1900, az évi csapadék mennyisége 650-800mm.

A község határának természetes növénytakaróját mindenütt lombhullató erdő, tölgyesek, gyertyános tölgyesek és bükkösök alkotják. A tagolt domborzat miatt változatos növénytakarások alakultak ki. A szürke palákon rekettys tölgyesek, helyenként cseres tölgyesek élnek.

A telepített erdők java részét a Bükkben nem őshonos lucfenyő alkotja. Az erdőségek vadállománya igen gazdag. A környék a Bükki Nemzeti Park fokozottan védett területei közé tartozik, ezért számos ritka faj is megtalálható, pl.: kerecsen sólyom, réti héja. A legvédelettebb növényfajok a szibériai nőszirm, a leánykökörcsin, tűzililiom és a szártalan bábakalács.

Répáshuta határai forrásokban gazdagok, de vízhozamuk csekély. Az állandó vízfolyások igazi bűvópatakok (Diós-, Pénzpatak).

Változatos állat és növényvilág jellemző. Az állatvilágot hüllők (-fűrgye gyík, zöld gyík, fali gyík, rézsikló), valamint rovarok képviselik. A festői táj, ritka növény- és állatfajokon kívül magával ragadó a messze földön híres lipicai ménes látványa.

TANÖSVÉNYEK

A környéken számos túraútvonal, tanösvény várja a kirándulni, sportolni vágyókat. A településről közelíthető meg a Tebe-pusztá, ahol telepített erdő található. A közelben található a Bükki-fennsík, ahol fennsíki rétek találhatóak az erdőirtásnak, rendszeres kaszálás és legeltetésnek köszönhetően (Nagy-mező, Kis-mező, Zsidó-rét).

Kőbalta Tanösvény

Az 1,4 km hosszú útvonal három fő- és egy mellékállomást tartalmaz. Az erdőt, mint ökológiai egységet, és az itt folyó erdészeti munkákat mutatja be.

Tárnics Tanösvény:

A jól járható, nyolc állomást magába foglaló útvonal Szent László-tárnicsról kapta a nevét. A 4,2 km hosszú út erdészeti utakon és jelzett turistaösvényeken (kék, sárga) halad. A Répáshutai Erdészeti Igazgatóság túravezetőt biztosít nagyobb csoportok számára a tanösvények bejárásához. Játékos feladatokat tartalmazó tanösvény füzet vásárolható az erdészet épületében. (Herman O. u. 44.)

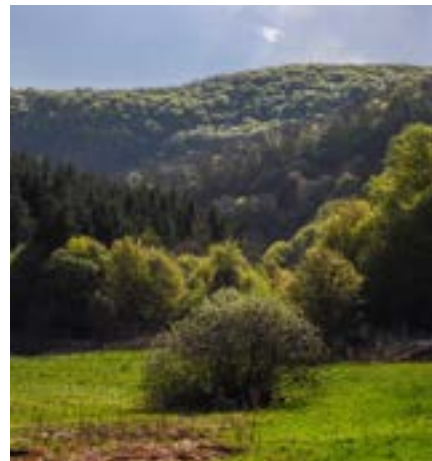

Rejteki Természetismereti Tanösvény

A sétaúton a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság rejteki kutatóháza körül táblák mutatják be a növény- és állatvilágot a kisragadozóktól a nagyvadakig, valamint egy vízi biotópot.

Rejteki Tanösvény:

A rejteki kutatóház parkolójától indul a tanösvény. Megtekinthető három ősrégészeti szempontból fontos barlang (a rejteki 1. számú kőfülke, Balla-barlang, Pongor-lyuk), két szurdokvölgy (Csúny- és Balla-völgy, a Hór-völgy ipartörténeti emlékhelye (üvegkút maradványai), a Bükk egyetlen katavotrája (időszakosan működő váltóforrás, amely néha víznyelő), és két állandó víznyelő (Diós-pataki- és Pénz-pataki-víznyelőbarlang). A Balla-barlang 54 méter hosszú, átlagosan 6 méter magas, 8-10 méter széles csarnokában barlangi medve, hiéna csontok, korai Szeleta-kultúrai kőeszközök, őslénytani leletek, őskőkori emberek törpepengéi, és egy jégkorszak végi gyermekkoponya került elő. A falu környékén rengeteg barlang található, melyek többségét csak barlangászok látogathatják. A sportolni vágyóknak szintén kiváló lehetőséget nyújt a természet. Sípálya, szánkópálya található a közelben. Jó időben hegymászók, barlangászok, túrázók, kerékpárosok, futók lepik el a települést.

TÚRÁZÁSSAL LÁTOGATHATÓ HELYEK

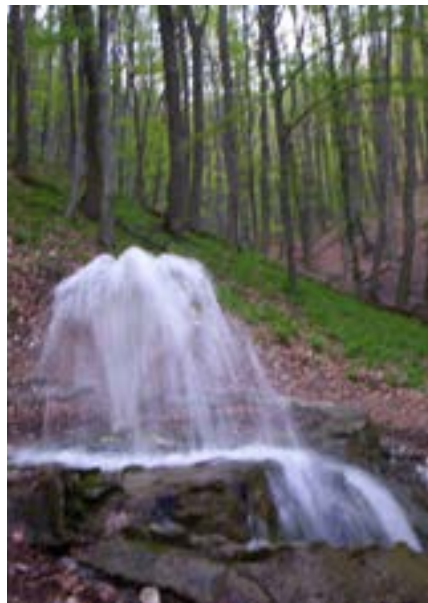
Petőfi-kilátó

Imó-kő

Vörös kő

Három-kő

Nagymező, Lipicai ménes

Tebepuszta, Tebei-tó

RÉPÁSHUTA TELEPÜLÉS TÖRTÉNETE

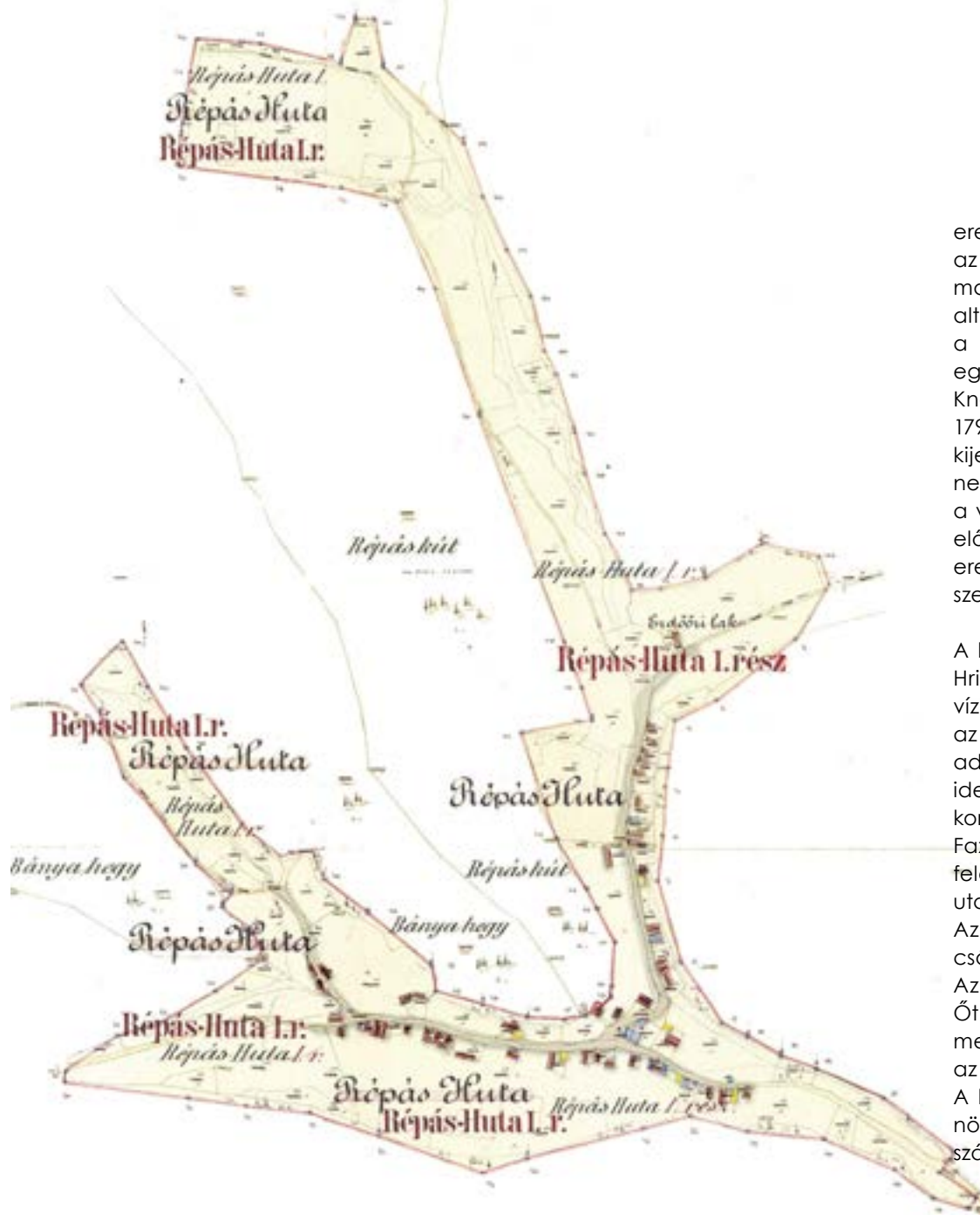
A település azon vidékek közé tartozik a Kárpát-medencében, melyek régóta lakottak. A Balla-barlangban és a Balla-völgyi sziklaüregben kőkori eszközöket találtak, melyek tanúsága szerint az utolsó jégkorszakban a szeletai kultúrkörbe tartozó ősember a helyszínt otthonként használta. Az éghajlati adottságok javulásával az ókorban a lakóhelyek lassan a hegység peremei mentén alakultak ki. Egészen a középkorig a sziklafalak jól védhető menedékhelyet biztosítottak. Répáshuta környezetében jelentősebb változás 1248-ban következett be, a hór-völgyi Füzér-kő várának megépítésével. Viszonylag fontos katonai és kereskedelmi útvonal alakult ki, amely egészen a XVI. század közepéig működött. A törökök megjelenésével az út forgalma megszűnt, csupán a XVIII. század második felében tárult föl ismét a hegység belseje, a vaskohászat és az üvegfúvás újkori újjászületésével.

A XVIII. század elejétől megváltozott a területet birtokló kincstár és a diósgyőri koronauralom birtokpolitikája. Új, tudatos gazdaság szervezetre tértek át, melyben megkülönböztetett figyelmet szenteltek a kincstári erdők hasznosításának és tervszerű újratelepítésének. Ezzel együtt honosították meg a vidéken az üveggyártást, a faszén- és mészégetést.

1712-17 között a mai Bükkszentlászló község területén kezdte meg működését az első uradalmi üveghuta. A kis üzem szomszédságában jött létre a Bükk addig lakhatatlan területén az első település, amelyet Hutta néven említenek a források. Kezdetben 2-3 lakóháza és 18 lakosa volt. 1755-ben is csupán 52-en éltek. Hutta első lakói telepések, kiváltságokat élvező szakmunkások. A lakosok többségükben szlovák, részben magyarok, németek és lengyelek voltak. 1755-ben az uradalmi huta új helyre települt, s ebben az évben új település is alakult a szomszédságban Újhuta néven. Ettől kezdve a régi hutatelepülést Óhutának hívták. Az új település lakossága részben az első üveghuta munkásai, részben segédmunkásokból tevődött össze. Rövid időn belül más területek szlovák lakói töltötték fel a települést. Az erdők folyamatos kitermelése és szakszerű újra telepítése jelentős munkaerőt igényelt. Az erdőgazdálkodás és a vashámor építésének munkaerő szükséglete a huta- és hámortelepülések állandó lakosságemelkedését

Forrás: Szabadfalvi József-Viga Gyula (1984): RÉPÁSHUTA- EGY SZLOVÁK FALU A BÜKKBEN. Miskolc, Herman Ottó Múzeum
Veres László(1978): A BÜKK HEGYSÉG ÜVEGHUTÁI. Borsodi kismonográfiák, Herman Ottó Múzeum
Viga Gyula, Szabadfalvi József (1984) A magyarországi szlovákok néprajza, Néprajzi tanulmányok Répáshutáról. Tankönyvkiadó, Budapest

eredményezte. 1770-1780 között egyre távolabbról kellett a fát beszerezni az üvegkészítéshez, amely az újhutai üvegkészítés csökkenéséhez, majd 1780-ban a megszűnéséhez vezetett. Az üvegkészítők két alternatíva közül választhattak. A munkások egy része megpróbálkozott a földműveléssel, másik része tovább folytathatta a mesterséget egy újonnan építendő üveghuta segítségével. A kamarai szervek a Kneidiger-féle erdőgazdálkodási terv alapján kijelölték az új huta helyét. 1790-ben a Bükk Répás nevű erdőrészén kezdte meg a fakitermelést. A kijelölt terület Újhutától nyugatra helyezkedett el, amely a mai Répáshuta nevezetű település. Az üvegkészítők közül mindössze 18-an költöztek erre a vidékre. A huta szomszédságában létrejött települést 1790-be említik először Répáshuta néven. A település nevének első feléről, a Répás szó eredetéről eltérő vélemények alakultak ki. A legvalószínűbb feltételezés szerint, a szó olyan erdőirtással nyert területre utal, ahol répát termeltek.

A huta építője és első bérlője Stuller János volt, aki a Nógrád megyei Hrínyova Hutából származott. A völgyben lévő gyors folyású patakok vízi energiáját felhasználva a helyben épített törőmalomban lehetett az alapanyagokat előkészíteni. Az ide települők és a bérlő jelentős adókedvezményt kapott, amely kedvező feltételeket szabott az ide települőknek. A letelepedést segítette továbbá, hogy a terület korábban lakott volt. 1766 és 1776 között erdőmunkások éltek itt, akik a Fazola-féle vashámor építéséhez szükséges fát termelték ki. A hámor felépülése után házaikat elhagyták, így az új telepeseknek használható utak és épületek álltak rendelkezésre.

Az üvegkészítés kevés jövedelmet biztosított, a bérlők igen rövid időn belül csődbe jutottak. Stuller János 1805-ig tudta fenntartani vállalkozását. Az őt követő bérlő, Vajda Mihály 4 évig tarthatta fenn az üzemet. Őt követte Stuller József hutásmester, aki a répáshutai üveggyártás megszűnéséig, 1834-ig rövidebb-hosszabb szünetekkel tudta működtetni az üveggyártást.

A község lélekszáma hosszú ideig csupán természetes szaporulat által növekedett. 1807-ben azonban hirtelen 126 főre duzzadt a lakosság száma.

A vasgyártás fellendülése, az Újmassza üzemrészépítése óriási mennyiségű faanyagot igényelt, így a fakitermeléshez újabb munkások letelepítése vált szükségessé. 1810 után azonban fokozatosan elnéptelenedik, és 1820-ban ismét már csak néhány család található itt. Az 1828-as évi országos összeírás szerint 6 lakóház, összesen 11 lakos élt a településen. A település fennmaradásának oka a bükki üvegipar helyzetében előállt gyökeres változás volt. Schir József, Stuller József elképzelése nyomán 1834-ben bérbe vette a községtől mintegy 2 km-re lévő Gyertyán-völgy területét, s itt új üvegkészítő üzemét építtetett. Kezdetben 6, majd 25 évre kötött bérleti szerződést az uradalommal. Gépeket vásárolt, melyeknek segítségével növelte a termelést, és lehetővé tette a modern kristálystílusú üvegáru előállítását. A szakmunkások jelentős részét Répáshutára telepítette, a huta üzemeltetését biztosító legfontosabb dolgozók részére viszont a Gyertyán-völgyben munkáslakásokat építtetett. 1830-tól a népesség így fokozatosan növekedni kezdett. 1848-51 között a lakosság elérte a 230 főt. A lakosok néhány zsidó kereskedőtől eltekintve szintisza katolikus vallású, régi bükki huta- és hámortelepülésekről származtak, nagyobb részben a felvidéki vármegyéből. Ezekből a nyelvekből alakult ki az elmúlt két évszázad során a répáshutaiak többféle szlovák nyelvjárás sajátosságait megőrző lokális nyelve.

1865-től Schusselka Gusztáv üveges mester lett a főbérő. Az új bérő kiegészítette az üzem technikai felszerelését. Két gőzgéppel működtetett a zúzda, 2 olvasztókemence és egy nyújtókemence szolgálta az üveggyártást. 1871-re 70-en dolgoztak a gyárban. A segédmunkát a répáshutaiak biztosították. Az üveggyár 1879-ig működött, ekkor zárult le a bükki üvegipar közel két évszázados története.

A gyertyán-völgyi üzem felszámolása után a szakmunkások és családtagjaik fokozatosan Répáshutára költöztek, amely egészen 1920-ig tartott. 1930-ra a népesség elérte az 555-főt. A telepítvényes község a 19. század második felében kapott csupán ugyanolyan jogistátuszt, mint az ország többi községe. Az irányítás a bíróból és a 6 esküdttől álló előjáróság kezébe került.

A mesterség megismeréséhez a Bükki Üveghuták Ipartörténeti Múzeuma ajánlott, amely Bükkszentkereszten található.

Az üvegyártás megszűnte után a favágás és szállítás mellett jövedelmező foglalkozás lett a mész-, és faszénégetés.

A falu társadalmi képe kétfelé rétegződött: voltak fuvarosok (furman) és gyalogosok. A fuvarosok igavonó jószággal rendelkeztek, a gyalogosok voltak a falu szegényei.

A 2. világháborút követően alapvetően megváltozott a répáshutaiak élete. A férfiak nagyrészen továbbra is az erdő jelentette a megélhetést. Az asszonyoknak a helyi varroda igyekezett munkát adni, akiknek szerepe ugyancsak átalakult a családban elődeikhez képest. Ez az időszak nagy fordulatot hozott az emberek életébe, megnyílt az út a fejlődés felé. 1950-ben alakult meg a tanács helyi államhatalmi szerve 12 fővel. Ezt követően bővítették az iskolát, megépült a kultúrház és több közintézmény. A településen 1957-ben a lakosság segítségével bevezették a villanyt, mely új lendületet hozott a falu fejlődésének. A kultúrházban megindult a mozi működtetése, s egyre nagyobb teret hódított a rádió és a televízió a háztartásokban. A lakásigények kielégítésére házhelyeket osztottak, így teljesen új „telepek” jöttek létre (Kossuth út és Akácos út) modern lakásokkal. Ezzel jelentősen megváltozott a falu képe, a hagyományos építési mód, már kiszorulóban, s kialakulóban a tervszerűbb település kultúra. A lakosság életszínvonala is emelkedett. Az 1980-as évek második felében bevezették a kábeltelefont, a vezetékes vizet, Tv átjátszó állomás épült. Ebben az időszakban alakították ki társadalmi munkával a szabadidő parkot is.

ÜVEGHUTA HELYE, UTOLSÓ MARADVÁNYA

ŐSI MESTERSÉGEK

A lakosság megélhetésének alapja a felszabadulás után is az erdei munka volt, amely munkalehetőséget, élelmet, tüzelőt, alapanyagot biztosított. A lakóházak fő alapanyaga is fa volt. A férfiak egy része őlfavágó volt, a fuvarosok pedig fát szállítottak a lillafüredi kerekhegyi rakodóba. A vasgyártás felfröcskölését is, ezért Répáshután kezdettől fogva jelentős kereseti forrásnak bizonyult a mészégetés és mészeladás. Emellett a szegényebbek az uradalom részére különböző félkész termékeket faragtak, és zsindelykészítéssel is foglalkoztak. Az uradalom rendszerint készítettet eladásra szőlőkarót, vasúti talpfát, keréktalpat, zsindelyt. Kisebb mennyiségben, főként a lakosoknak szerszámnyeleket is készítettek. A férfiak egyaránt értettek a szénégetéshez és a mészégetéshez is. 1950-től 60ig szünetelt a szénégetés, de 1960-tól az olajfatüzelés elterjedésével a fennmaradt fát szénégetés révén hasznosították. A diósgyőri vasgyár mellett 1971-től több nyugati országba is exportált szenet az erdőgazdaság.

Fatörzsmelés képeiről. Bakk hegyről. A Magyarországi Néprajz, II. kötet, nyomán

Díszhordó rudpár, szőlő. Répáshuta.

Csúszó rudpárral használt rövid szén. Répáshuta. (Előzetes szén készítés után)

Öfahordó gyalogszén. Répáshuta.

A legnevesebb „fa faragó” Sir Bertalan főként szerszámnyeleket készített a falu lakói számára. Munkássága egészen 1981-ig tartott. A „legkomolyabb barkácsoló család” nevet a Horvát család kapta, akik egészen 1980-ig a Szerencsi Cukorgyár bér gazdaságának állítottak elő termékeket.

LUBAI JÁNOSNÉ, A FALU EGYETLEN BÁBA ASSZONYA 1958

AZ UTOLSÓ HUTÁS ARCKÉPE

RÉPÁSHUTA TELEPÜLÉSSZERKEZETE

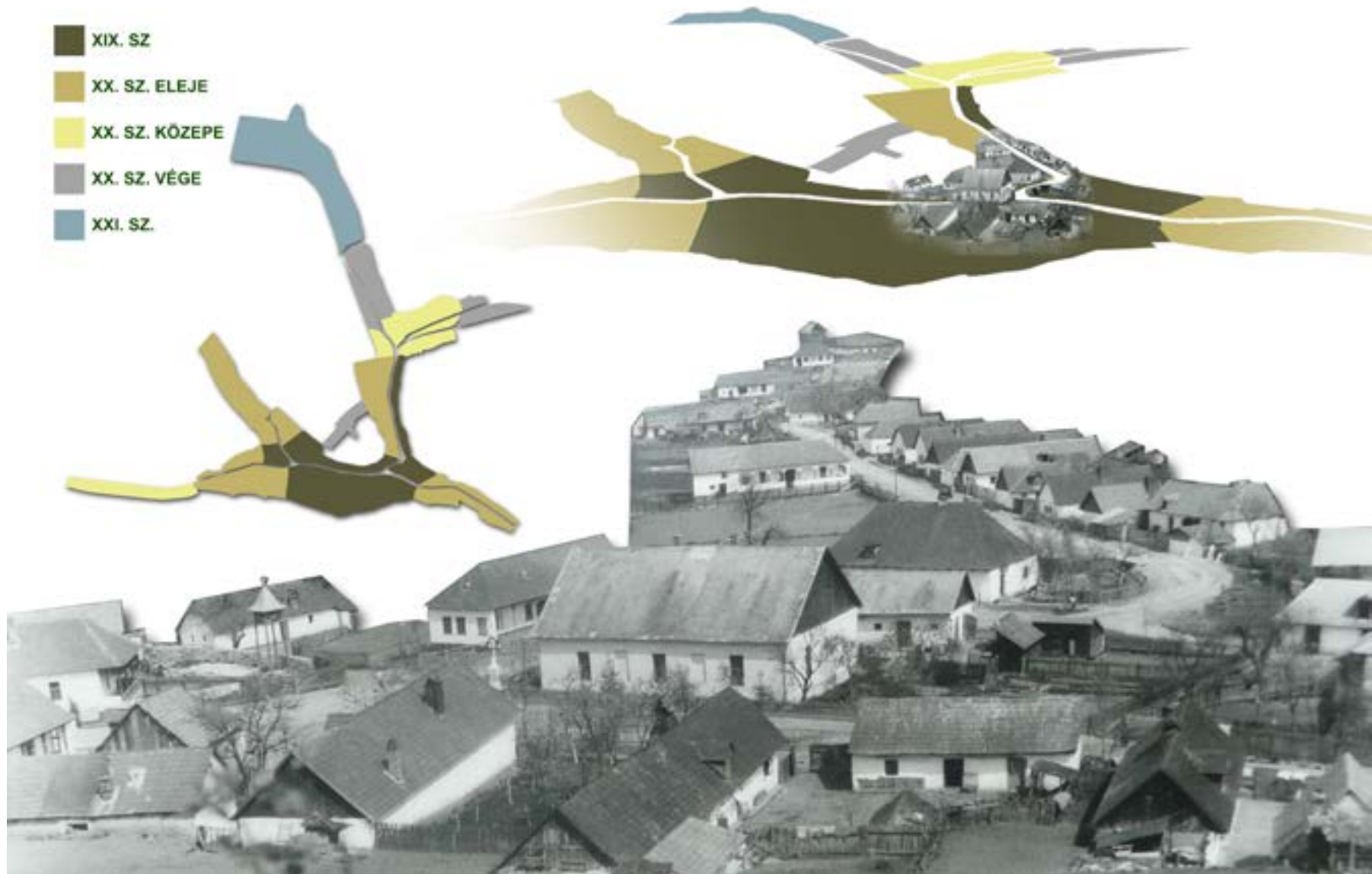
Az itt élők szerint a lakosság annak a hutának a munkásaitól származik, amely a falu centrumában, az iskola helyén állt.

Az üvegkészítők a huta mellé települtek, a fuvarosok és segéd munkások Répáshután laktak. Ennek következtében 1834-ben Répáshuta két részre oszlott, hivatalos megnevezése is változott. Az 1853. évi katonai térképfelvétel szerint a régi faluhelyet Répás Pusztának, az újat Répás Hutának nevezték. A Répáshuta megnevezés akkor válik egyértelművé, amikor megszűnik a Gyertyán-völgyi huta működése. A faluba költözők főként a Kossuth utca nyugati végén telepedtek meg. A Gyertyán-völgy ma lakatlan terület. Az egykori településrésznek mára alig van nyoma, csupán a temető látszik még elhanyagolt sírjaival.

Répáshuta kezdetben kettős patakmenti, egy utcás település volt, ami három irányba fejlődött tovább. Az 1853-as felvételen 28 építmény ismerhető fel, ezek nagy része uradalmi és gazdasági épület. A lakóházak a patak összefolyásától északra és nyugatra állnak. Az északi völgyben 9 ház áll, 2 az útra merőleges, a többi párhuzamos. A patakok egyesülésétől északra ekkor még nem terjedt ki a falu.

A néphagyomány megőrizte a falukapuk és sorompók emlékét, bár az írott források nem említik. A sorompó a település része, ugyanis a kivezető utakat lezárta, a középkori települések városkapuihoz hasonlóan. Répáshután a sorompót nem a közösség, hanem az erdészet állította azzal a céllal, hogy ne lehessen az erdőre engedély nélkül kimenni. Szabad kijárást szerdán és pénteken volt a miskolci piac miatt. A régi falu két utcából állt (Kossuth út és a régi Lenin). A település először a nyugati pataksor felé épült. Ezt az újabb részt kerítések közének is hívták, mivel a beépítés előtt konyhakertek voltak.

TELEKTÍPUSOK

A falu telekosztásai változatosak. Alapvető telektípusok: megosztott, kettős telek, a táblatelek és a szalagtelek.

Megosztott típus:

A régi Lenin utca keleti oldalán találhatóak. Az út nyugati oldalán kb. 200 négyszögöles kertek húzódnak, amelyek az előbbi udvarok tartozékai. A telkekhez a falutól északra szántóföldek is tartoztak. Ez a típus a kétbeltelkes, megosztott települési mód egyik változata. E legrégebbi telektípusra két példa: régi Lenin 8., Lenin 30. (ma Herman Ottó)

Négyzet alakú:

3 különböző formája figyelhető meg.

- 1. Kossuth u.24: a lakóház csaknem körül járható, közel a telek közepén áll
- 2. Szabadság u.10. :A lakóházzal, lakókamraistállóval és színnel, füstölővel beépített udvar mögött a hozzá tartozó terület terméketlen domboldal.
- 3. Kossuth u.42: A település újabb részén fekszik. A szabálytalan alakú udvar szélén áll a lakóház, csűr, faragóműhely és szín

Szalagtelek:

Kossuth utca déli házsora, újabban kialakított parcellákra jellemző. Az udvart hátul keresztbe álló csűr zárja le és annak szérűjén lehet a kertbe jutni. Földművelő életmód

- 2. Kossuth u.39: a ház igen kicsi, mögötte hosszú gazdasági épület. Az udvar mögött hosszú kert. Ez a telekosztás az ígás állatokat tartó fuvaros gazda igényeit tükrözi
- 3. régi Lenin utca 13: az istálló a lakással egy fedél alatt van

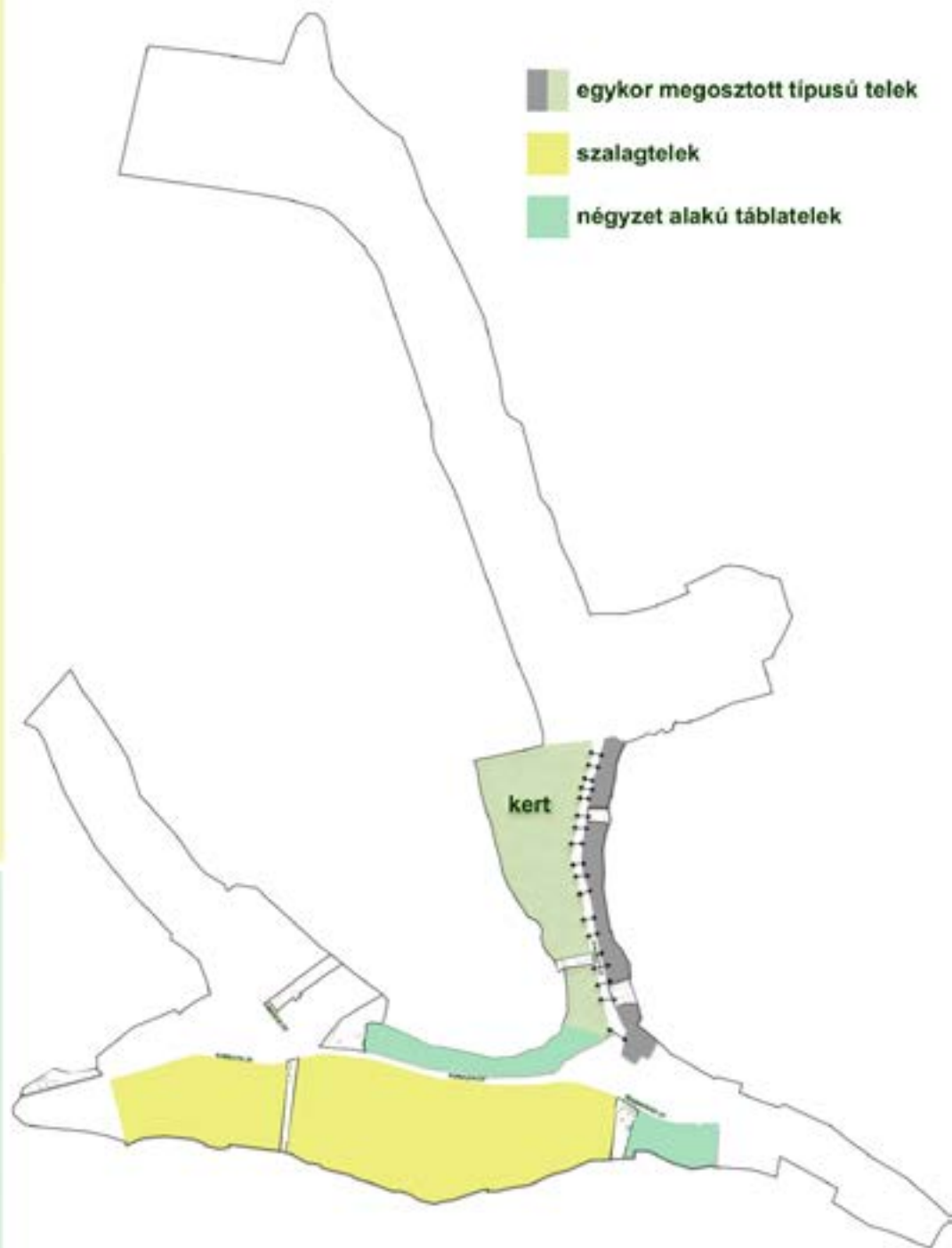
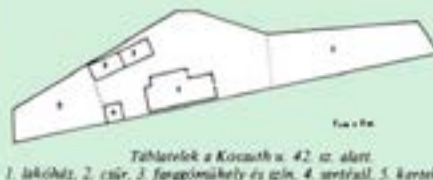
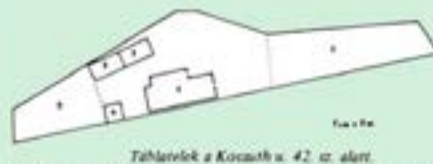
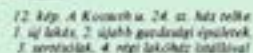
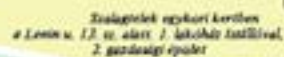
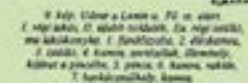
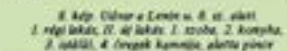

Lakóház, Lenin u. 33. sz. épít. 1933-ban

A Lenin u. 33. sz. lakóház alaprajza
1. nagy szoba, konyha helye, 2. szoba, konyha,
3. kis szoba, mellé szoba, 4. fürdőszoba,
5. előtér, szoba, 6. szoba, mellé

HELYI VÉDETT ÉPÜLET

hrsz.:278, Szabadság út 14
hrsz.:275, Szabadság út 10
hrsz.: 266, Kossuth út 11
hrsz.:249, Kossuth út 41
hrsz.: 248, Kossuth út 43
hrsz.: 240, Kossuth út 59
hrsz.: 236, Kossuth út 67
hrsz.: 18, Herman Ottó út 8
Hrsz.: 155, Herman Ottó út 13
hrsz.: 30, Herman Ottó út 30
hrsz.: 78, Ady köz 7
hrsz.: 76, Munkácsy út 3
hrsz.: 238, Kossuth út 63
hrsz.: 17, Herman Ottó út 8
hrsz.: 124, Herman Ottó út 27
hrsz.: 41, Akácos út 10
hrsz.: 263, Kossuth út 17
hrsz.: 258, Kossuth út 23
hrsz.: 239, Kossuth út 61
hrsz.: 236, Kossuth út 67

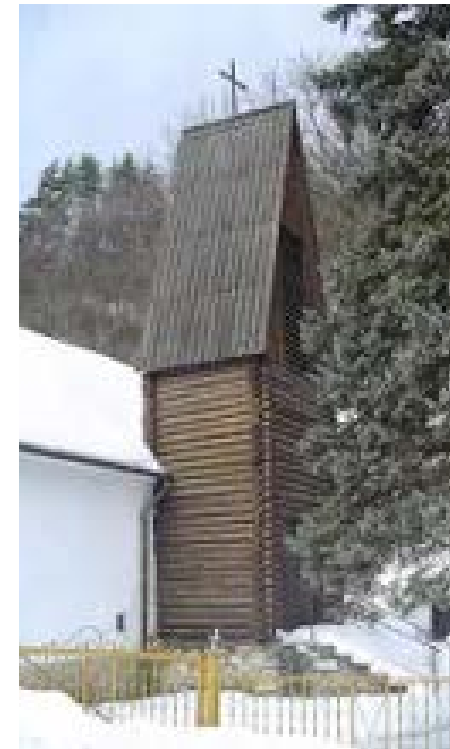
HELYI VÉDELEMRE JAVASOLT ÉPÜLET/ÉPÍTMÉNY

hrsz.: 257/2, Kossuth út 25?
hrsz.: 42, Akácos út 12
Kápolna
hrsz.: 160/2 Herman Ottó út 3
hrsz.: 47, Ady köz 3 melléképület
hrsz.: 112, Herman Ottó út 39 melléképület

RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM

2014. november 22.-én szombaton szentelte fel Ternyák Csaba egri érsek a Kisboldogasszony tiszteletére épített templomot Répáshután. Az új épület a régi kápolnával egy telken épült, s csupán egy folyosó választja el őket egymástól. A négy évvel korábban történő alapkövetétel után szlovák, német, osztrák, ausztrál és amerikai adományokat kaptak a templom felépítésére. A tervező, Horváth Zoltán sajnos nem élhette meg az átadóünnepséget. „Ez a templom méltó hajléka az Istennek . Az a hely, ahol rátalálhatunk, ahogy Ő ránk, és mi egymásra. Ezért ez a templom több, mint egy imaház, szimbolizálja a közösséget is.” (Ternyák Csaba)

2015. november 22-én ünnepi szentmise keretében áldotta meg a templom új üvegablakát Pehm Gilbert Antal, a templom plébánosa. A templomszentelésévfordulóján a délifalon található ablakra ólomkeretes, színes üvegablak került, melyet Horváth Zoltán építész emlékére készítettett családja, melynek alkotója Horváth Mária iparművész. Az alkotás Máriát a kis Jézussal együtt ábrázolja, a Kisboldogasszonyra utalva.

Ha többet szeretne megtudni a templomról:
<http://szentferenckistestverei.hu>

TÁJHÁZ

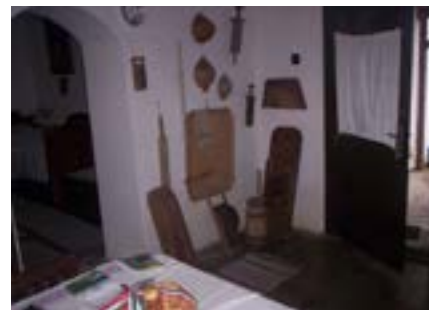

A Tájház helyi kezdeményezés során alakult ki, a település körülbelül 200. évfordulójával egyidőben. A kiállítás a 20. század első felét tükröző népi építészetet mutatja be. A település szélén lévő épület eredetileg csordásház volt. Az L alaprajzi kontúrú épület utcai frontján lévő két helyiségeet helyiek gyűjtőmunkája és segítségével rendezték be 1989 nyarán, amely a két világháború közötti lakások egyszerű berendezését tükrözi.

A tájház fenntartója a répáshutai polgármesteri hivatal. A gondnoki feladatokat is a polgármesteri hivatal látja el.

„A tájház első helyisége a konyha (kuhiňa). Az ajtóval szemben az ablak előtt láthatjuk a karoslócat (lavica). ”

Előtte áll az asztal (stol), ill. a székek (stolček). A balsarokban van a csikósparhet (čikóš), s mellé helyezték a különböző konyhaeszközöket. Jobbra a kamrát szimbolizáló térben különböző eszközök találhatók: tepsik (tepša), káposztagyalu (hobla), szakajtók (vahanek), köpülő (zbenka), mángorló, hurkatöltő, sajtár (zohtár), a kanáltartó (ližňik) és a fakanalak (ližica). Az ajtó felett cseréptányérokat (tañer) akasztottak fel. A szoba berendezése is egyszerű. Középen áll az abrosszal leterített asztal, körülötte négy szék, mögöttük a komód (kasňa), rajta a bükki üveghuták termékei: üvegkancsók, poharak, továbbá tányérok. A komód fölött a tükör (zrkadlo) látható. A szoba ablak felőli oldalán áll az ágy (posiela), valamint a régi sifon (skriňa). A másik oldalon szintén található ágy, s az ágy végénél a menyasszonyi láda. A falakon szentképek (svati obraz) függenek. A tájházat kiváló miskolci néprajzkutató muzeológus, Viga Gyula rendezte be. Ő írta a tájházról szóló ismertetőt is.

Jelenleg 240 darabból álló gyűjtemény tekinthető meg a tájházban. Ha többet szeretne megtudni a tájházról: <http://www.repashuta.hu>

3559 Répáshuta, Szabadság u. 4.

NÉPI ÉPÍTÉSZETI EMLÉKEK

TEMETŐ

Világháborús emlékmű

Millenniumi emlékmű

LEVENDULÁS

BÜKKI CSILLAGDA

A szükségtelen mértékű fénykibocsátás veszélyezteti egyes fajok létét, károsítja az ökoszisztémát, ezen felül eltűnik a csillagos égbolt látványa, amelyet meg kell óvni a jövő nemzedék számára. A Bükki Csillagda létesítését többek között ezek a tények indokolták. Fényszennyezés növekedéssel járó fejlesztések a jövőben a park területén nem létesíthetők. Felhőmentes éjszakákon szabad szemmel több ezer csillag figyelhető meg, nyáron a Tejút, tavasszal és őszi hajnalokon a bolygóközi porról visszaverődő napfény, az állatövi fény tekinthető meg.

Rendszeres éjszakai bejárásokat, csillagászati bemutatókat tart a Kaptárkő Egyesület és a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság, ahol a fényszennyezésre, annak megszüntetésére kívánja irányítani a figyelmet.

A csillagászati megfigyelésekhez kiváló lehetőséget nyújt a Bükki Csillagoségbolt-park Répáshuta közelében, amely Magyarország harmadik nemzetközileg is elismert parkja. Mérhetően javul az égbolt bemutatathatóságának feltétele a Közép-Európában is egyedülálló Bükki Csillagda létesítésével.

„A tudomány – élmény – interakció hármásának központba állításával nappal és éjszaka is olyan egyedülálló élményben részesülnek a látogatók, amely hazánkban csak itt elérhető. Az épület közel 700 m² alapterületen várja majd a vendégeket.

Az interaktív, több generációt egyszerre megszólítani képes Bükki Csillagda szórakoztatva vezeti be a látogatókat a csillagos égbolt csodáiba.

Az épületben helyet kap:

- egy állandó interaktív kiállítás fizikai és csillagászati témájú, az emberi szem számára látható és láthatatlan fénykísérletekkel (ultra-ibolya, infravörös tartományban, hologramok és lézerek segítségével) rovarszem-szimulátor, sötét szoba, ultra-ibolya fénnel fényfestés, fluorescens oldatok, kémiai átalakulások, hőtűkör, hőkép-visszaadás, hőkamera, lézerharc éjjellátó segítségével, UV-lézer, elemi részecskék láthatóvá tétele.

- interaktív meteorit kiállítás: mikroszkópok segítségével tanulmányozhatók lesznek a meteoritok, meteorit simogató, sztereo- és polarizációs mikroszkópok alatt vékonycsiszolatok megfigyelése, Európában egyedülálló holdi meteorit.

- egy 50 fős befogadóképességű, 3D-s, 8m átmérőjű, 4 projektoros digitális planetárium, amely hazánkban egyedülálló technikai és műszaki színvonalú lesz. A félgömb alakú vetítőfelületen az égbolt látványában és különleges, mozikban nem tapasztalt 3D-s élményben lesz része a látogatónak

- egy csillagvizsgáló kupola távcsövekkel, kamerákkal: 50 cm átmérőjű főteleszkóp mellett napmegfigyelő és egyéb távcsöveket helyezünk el. A látogatók saját szemükkel figyelhetik meg az égbolt csodáit, és biztonságosan figyelhetik meg a Napot (azon napkitöréseket, fáklyamezőket, flereket, napfoltokat), vagy akár tudományos felfedezéseket is tehetnek. A távcső interneten keresztül is vezérelhető, használható lesz.

- „5D univerzum” VR sisakos exkluzív élmény virtuális valóság segítségével, élményszerű utazás a világűrben, fénysebesség élményének megtapasztalása.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság számára fontos szempont a Csillagda tartalmi tervezése során, hogy szolgáltatásaival, attrakcióselemeivel ne legyen konkurenciája az ország más, hasonló attrakcióinak, hanem egyedi kínálatával kiegészítse a hazai asztroturisztikai kínálatot. Ugyanakkor fontos szempont a tervezéskor a Bükki Nemzeti Park Igazgatóság ökoturisztikai hálózatához való illeszkedés is."

INTÉZMÉNYEK

MŰVELŐDÉSI HÁZ

ÁLTALÁNOS ISKOLA, KÖZSÉGI
ÉS ISKOLAI KÖNYVTÁR

SZLOVÁK NEMZETISÉGI ÓVODA
ÉS KONYHA

KÖZSÉGHÁZA

ORVOSI RENDELŐ

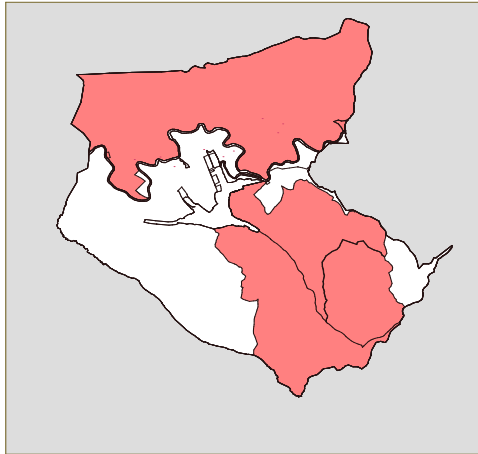
VADÁSZ VENDÉGLŐ ÉS PANZIÓ

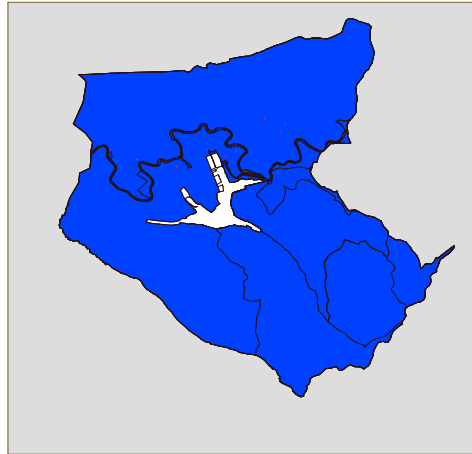
BIKK-MAKK ERDÉSZETI ERDEI ISKOLA

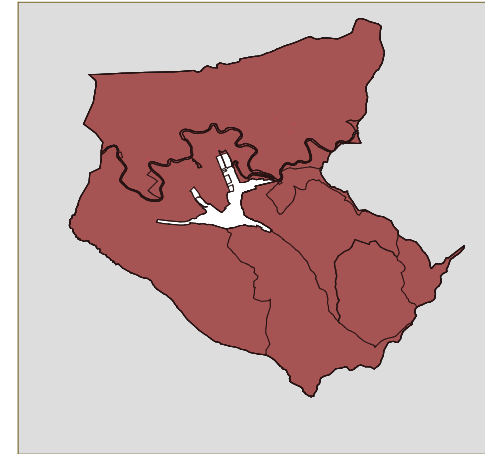
VÉDETT TERÜLETEK, TELEPÜLÉSKÉPI JELENTŐSÉGŰ KATEGÓRIÁK

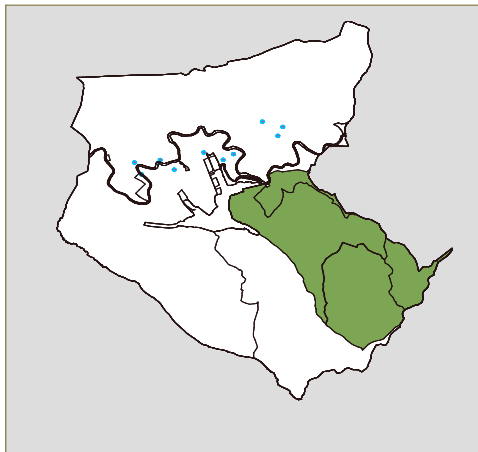
NATURA 2000_SAC

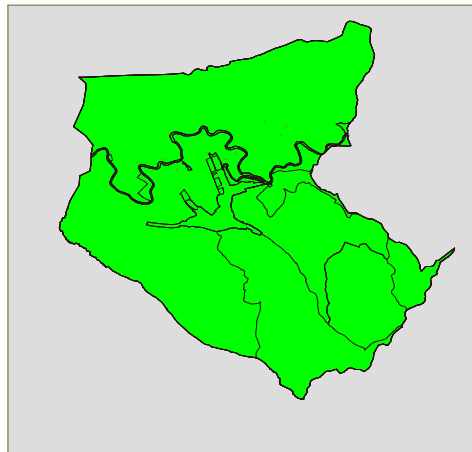
Ökológiai hálózat területei:

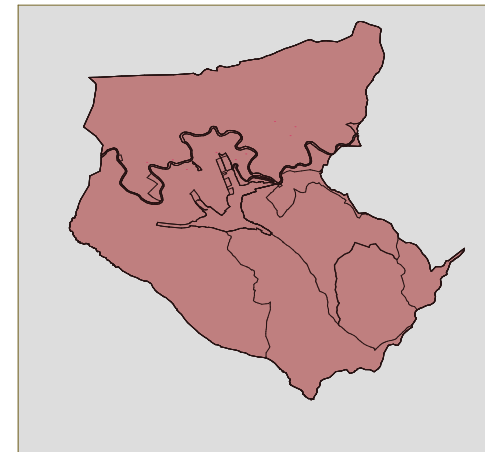
NATURA 2000_SPA
(különleges madárvédelmi terület)

FOKOZOTTAN VÉDETT TERÜLET
FORRÁSOK

TÁJKÉPVÉDELMI ÖVEZET:

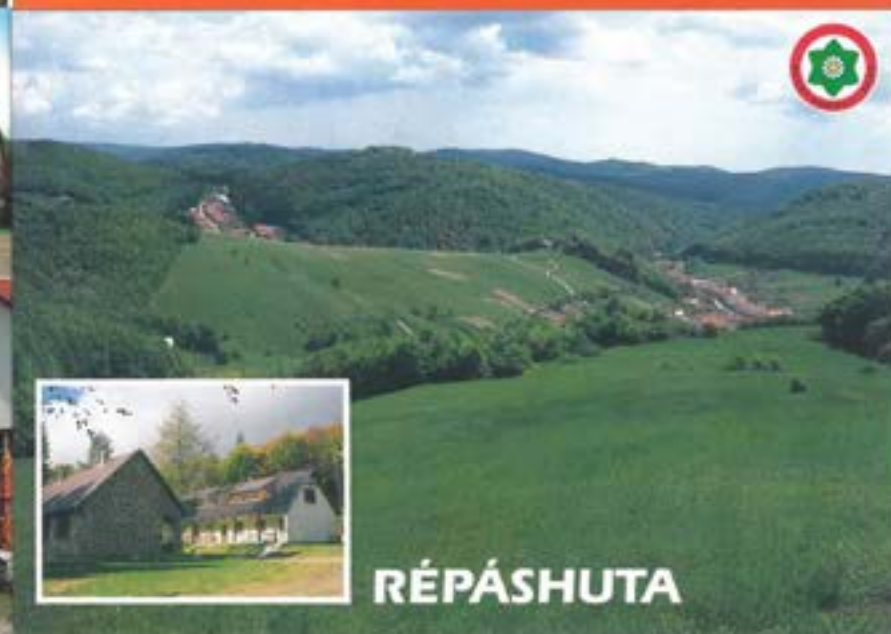

VÉDETT TERÜLET

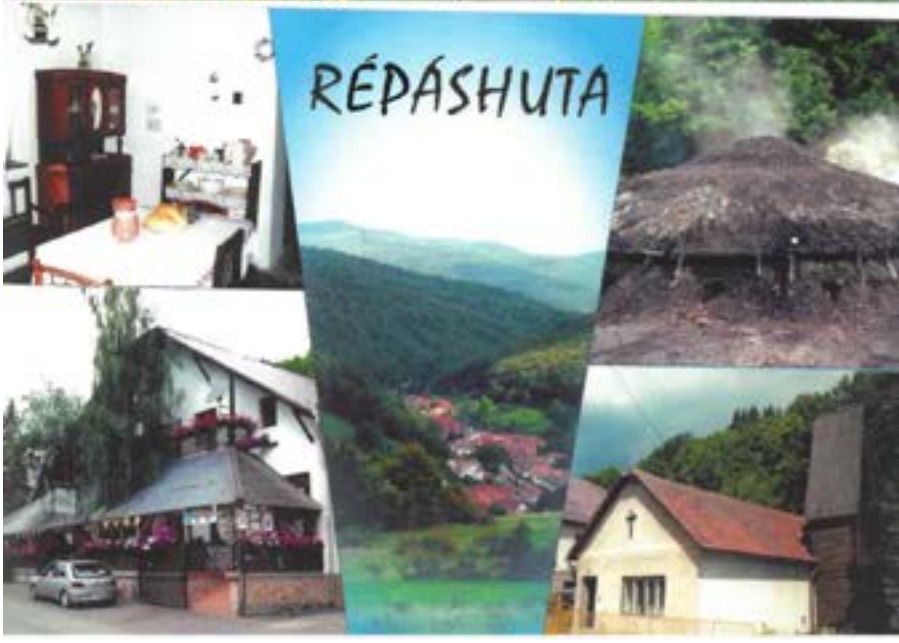
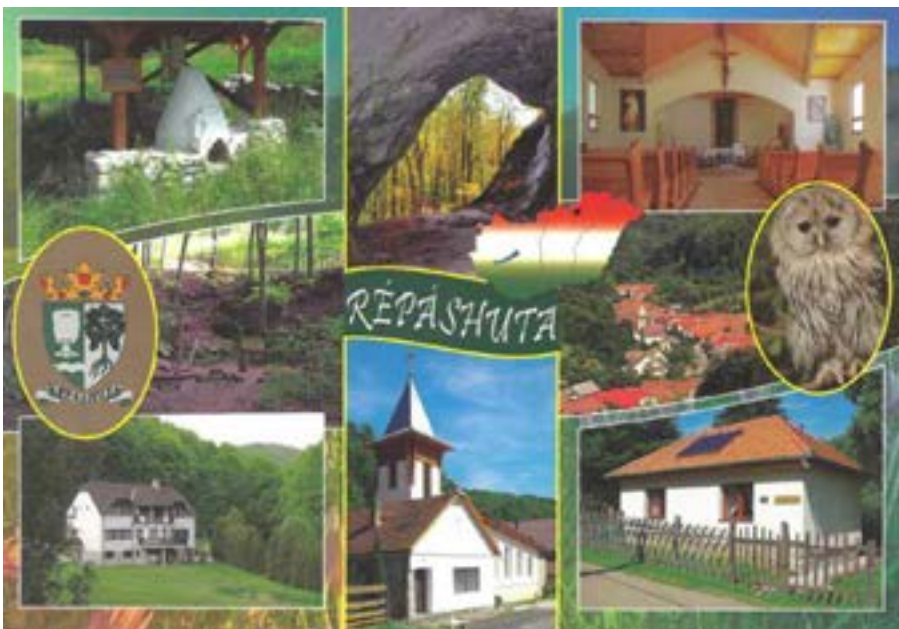

RÉPÁSHUTA

RÉPÁSHUTA

HAGYOMÁNYŐRZÉS

VELKÁ BUKOVINKA NÉPTÁNCCSOPORT

A csoport 1953 óta működik. A településen ez az ifjúsági szervezet összefogja az ifjúságot. Heti két alkalommal próbálnak, ahol megismerhetik a település néptánc hagyományait, nemzetiségi kultúráját. A csoport tagjai 12-25 éves fiatalok, akik valamennyien szlovák nemzetiségiek. 1984-től Petőfi Zoltánné foglalkoztatja az ifjúságot.

Az együttes többnyire helyi szlovák táncokat ad elő. A koreográfiát helyi gyűjtések alapján Stefan Kocák készítette. Számos rendezvényen fellépnek, köztük falunapokon, az ország több területén megrendezett nemzetiségi fesztiválokon, több alkalommal külföldön is. Az együttes több mint 10 éve szakmai és baráti kapcsolatban áll a Vranov városi folklór együttesével és Sedliska testvértelepüléssel.

Ha többet szeretne megtudni a Néptánccsoportról:

www.repashuta.hu

3559 Répáshuta, Herman Ottó út 17.

PARASZTOLIMPIA

ÉNEKKAR

A Répáshutai Szlovák Hagyományőrző Énekkar 2016-ban részt vett a Magyarországi Szlovákok Szövetsége által megrendezett „Slovensky Skovránok” elnevezésű szlovák népdalkórusok minősítő versenyén, amelyen „Zlatý Skovránok”, azaz arany fokozatú minősítést szereztek.

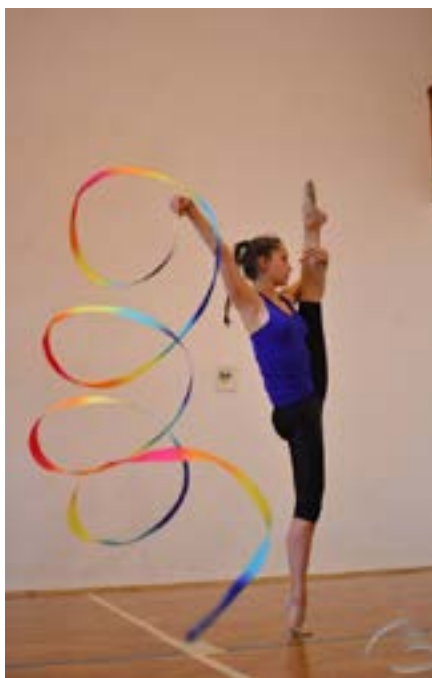
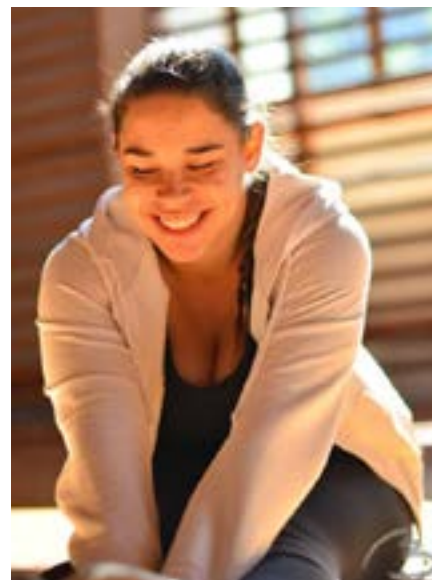
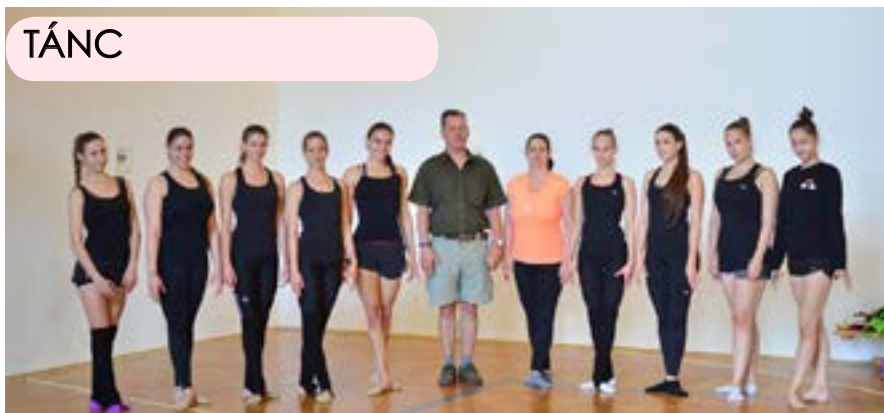

FARSANG

A farsang az egyházi ünnepekkel szemben mindig is a mulatság ideje volt. Az ünnep 3 napig tartott. Az ezt követő szerda már a böjti időszak kezdetét jelentette, tehát minden mulatság tilos volt. A farsang legfontosabb eseménye a chostina (bál) volt, melyet a nők férfiak és legények külön tartottak. A nők férfiaké visszafogottabb, míg a legények igazi bált tartottak. A mulatságot általában a legtekintélyesebb legény szervezte adományokból, melyeket a bál előtti napon gyűjtöttek össze. A gyűjtésen sokszor muzsikuskok is részt vettek, ilyenkor a lányokat megtáncoltatták az udvaron. Az adománygyűjtés mellett sokszor maskurának is felöltöztek a legények, és úgy járták a települést. A farsangi alakoskodás viszont kevésbé volt itt jellemző, mint a környező településeken. Az egykori hagyományokat a falu ma is őrzi évenként megrendezésre kerülő farsangi mulatságával.

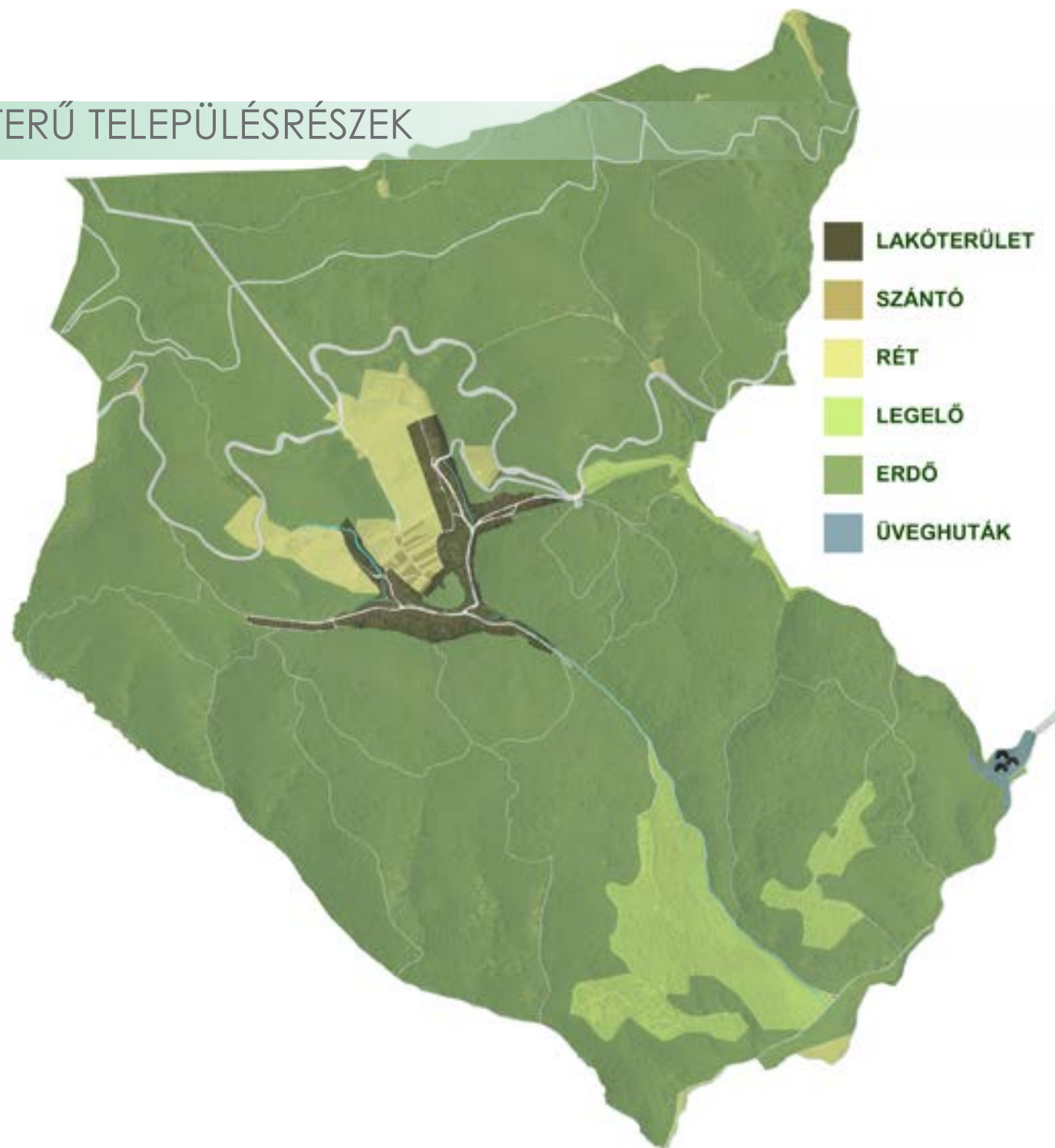
TÁNC

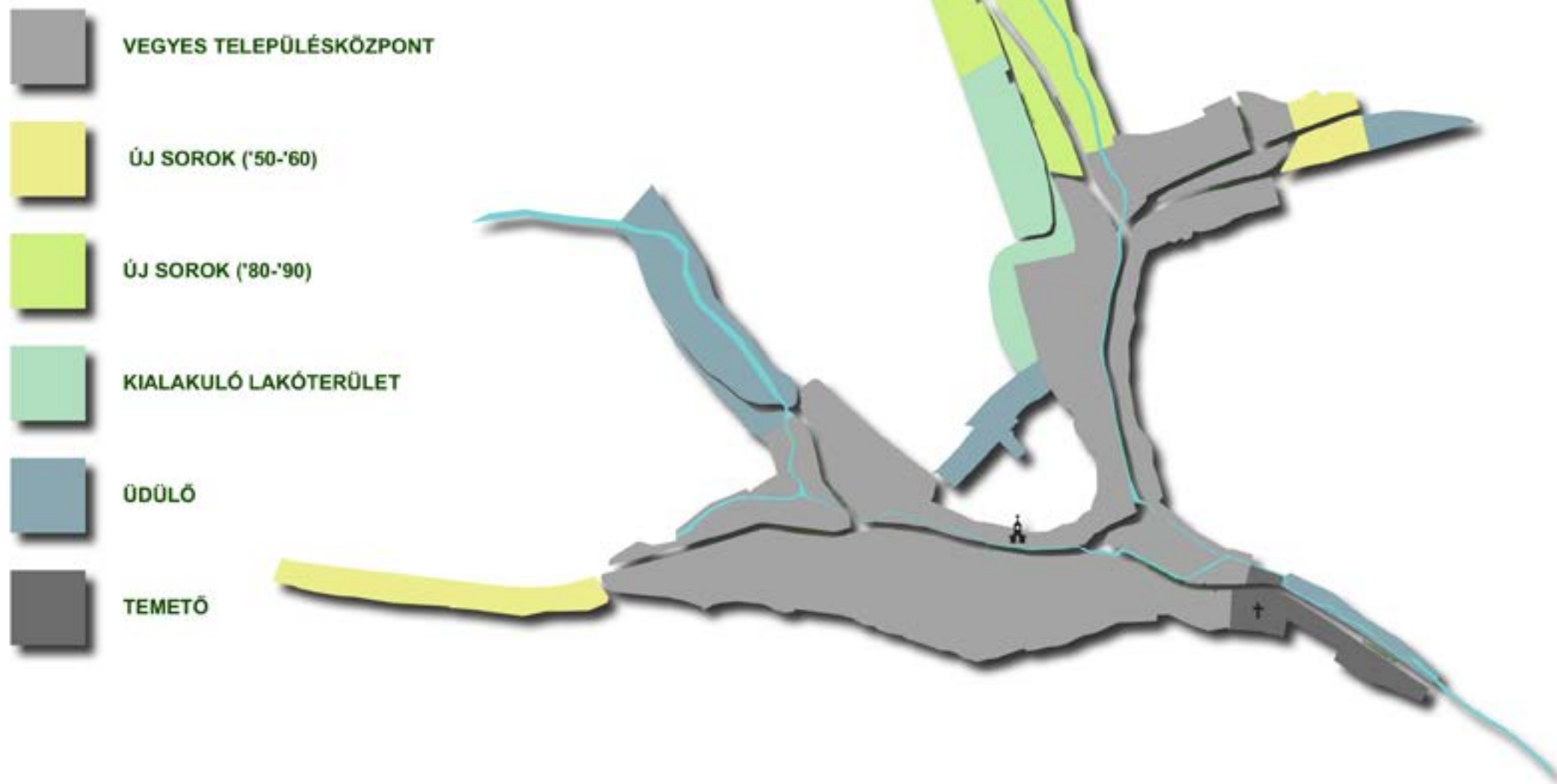

FALUNAP

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRSZÉK

VEGYES TELEPÜLÉSKÖZPONT

UTCAKÉPEK

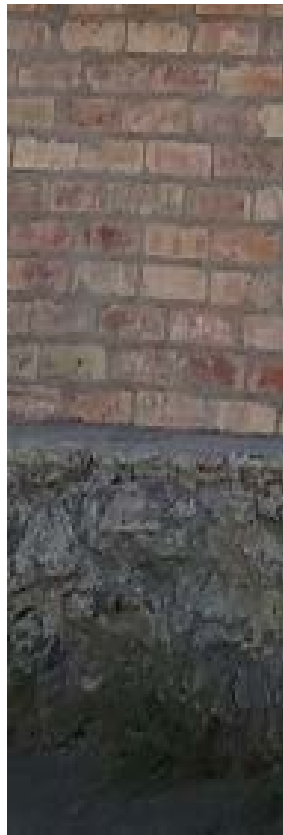
A történeti településrészt valamelyest szabadabban értelmezzük, azaz nem csak a 19–20. század fordulójára kialakult területet értjük alatta, melyre a hagyományos paraszti létformával együtt fejlődött szobasoros lakóépületek („hosszú parasztházak”) jellemzők, hanem ide számítjuk az 1920 és 1945 között, illetve a II. világháború után a korábbi építőízlést folytató utcákat is. A történeti település átalakulása miatt a korábban említett épületek, az átalakítások, bontások miatt kevésbé jellemzőek. A kialakult utcaképek vegyesek, az 1960-as, 1990-es években épület lakóházak egyaránt jellemzők. A házak előkertekkel, a történetileg kialakult oldalhatáron állnak .

A történeti részeken eredetileg viszonylag sok sárba rakott kőfalat találunk. A kő használata a későbbi korok épületeire is nagy mértékben jellemző.

Sok helyütt barokk utánérzetű vakolatmezős kerítések voltak, rígelre szerelt léckerítéssel (így oldották meg a kilátást a házból). Módosabb helyen szép kovácsoltvas kerítések, dróthálóval borított mezős kerítések is előfordultak, ezek színezése lehet sötétzöld vagy barna, esetleg szürke.

FALAZAT, LÁBAZAT

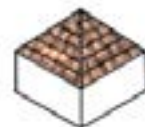
TETŐ

A településrészen lévő családi házak tetőformája egyszerű nyeregtető, (amely az utca felől végződhet vakolt-mészelt, vakolatdíszes oromfalban, kontyban), vagy sátoztető. A tetők héjalására már szinte mindenütt cserépfedést találunk. A településen jellemző a virágos csatornadísz használata.

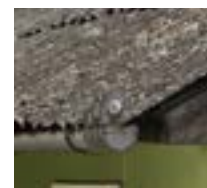
ANYAGHASZNÁLAT

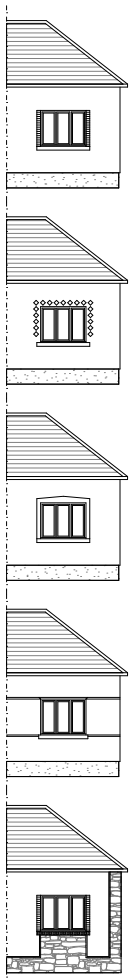
TETŐFORMA

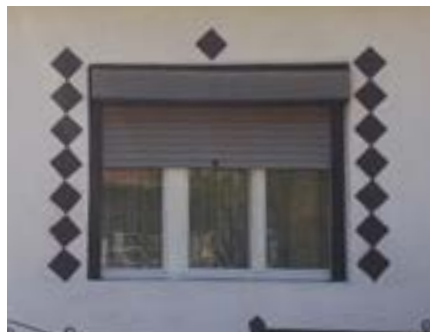
EGYÉB

VAKOLATDÍSZEK

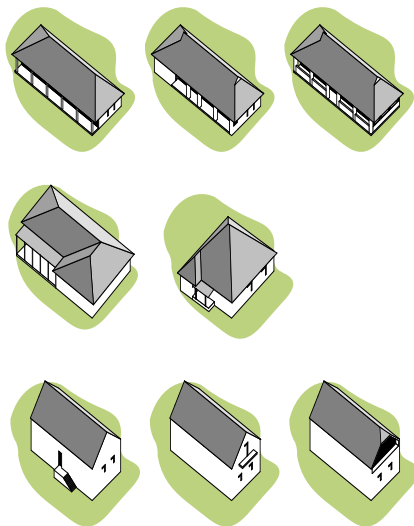

NYÍLÁSZÁRÓK

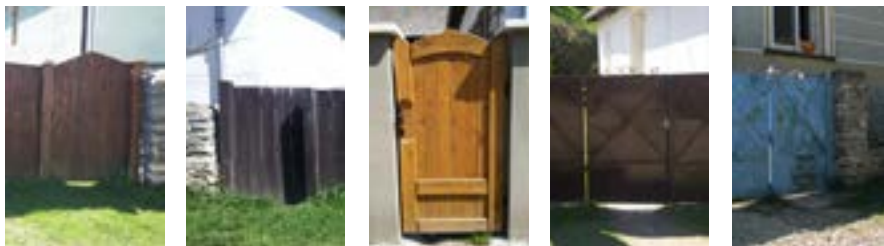
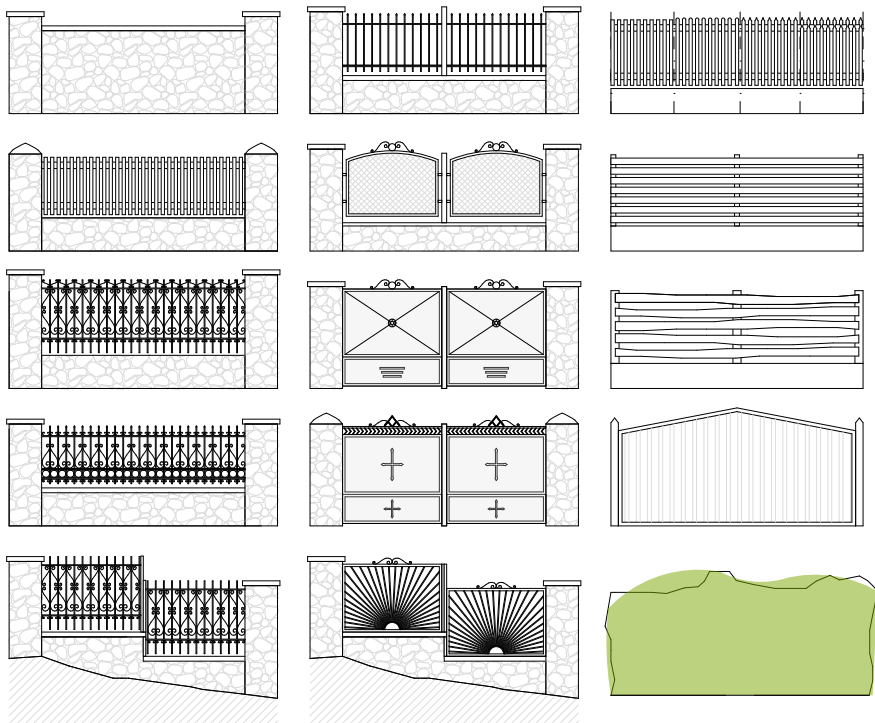

TORNÁC

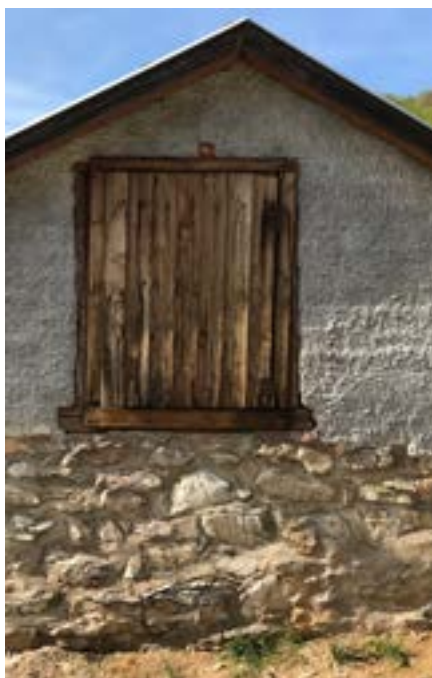
A népi építészet egyik könnyen felismerhető, jellegzetes eleme az oldalsó oszlopos tornác. Valójában csak az 1900-as évek elején jelent meg az oszlopokkal alátámasztott tornác, korábban a kiszélesített, peremén alátámasztás nélküli, kiemelt (lapos kövekkel borított, tapasztott) fal alja („falal” vagy „tőcik”) a jellemző.

KERÍTÉSEK, KAPUK

EGYÉB ÉPÍTMÉNYEK, MELLÉKÉPÜLETEK

KERTEK

ÚJ SOROK ('50-'60)

A területen itt is, hasonlóan a történeti településrészhez, jellemző az előkertes beépítés, oldalhatárra telepített lakóházakkal. Az épületek jellemzően az 1960-as évektől épültek, eleinte még helyi kőművesmesterek típustervei alapján, noha négyzetes alaprajzú, sátoztetős épületek, legtöbbször háromszemes ablakokkal, fedetlen vagy később befedett verandával, pincszinttel, az üvegezett verandára vezető lépcsősorral, azonban jó arányúak.

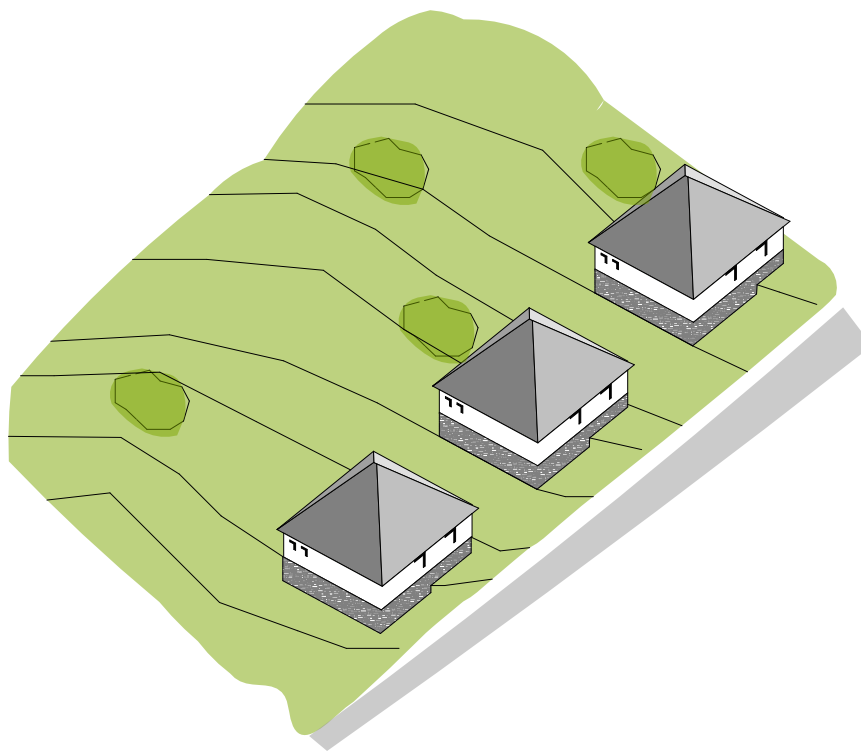
A háború utáni fagerenda hiány miatt is átalakultak az építési szokások Magyarországon. Beindult a vasbeton gerendák gyártása, kisebb elemhosszal. A négyzetes alaprajzú kontúrú szerkesztett középfőfalas házak tömege nőtt ki az 50-es években a magyar falvakban. Gyorsan kialakultak az alaprajzi sémák is. Két szoba az utca felé, konyha, kamra, fürdőszoba az udvari oldalra, még akkor is, ha a tájolás mást igényelt volna. A padlószintet általában 1,0 méterrel kiemelték.

Nagy hátrány, hogy a nappali tere elszakad az udvartól, ablaka az előkertre néz, teraszkapcsolat kiányzik.

A korábbi épületszélességekhez képest nagyon megnövekedett ház szélesség miatt az oldalkertek mérete jelentősen lecsökkent. A 6-7 méter széles tornácos, hosszúházak helyett megjelent a 11-12 méteres kockaházak, az udvarszélesség lekeskenyedett, sőt még az oldalberjárat, az előlépcső és előtető miatt is szűkült.

TÖMEGALKÍTÁS

A településrészen lévő családi házak tetőformája egységesen egyszerű sáttető. A tetők héjalására általában cserépfedést találunk (pala is előfordul). A terepviszonyok miatt az épületek magassföldszintesek, követik a terep oldalirányú lejtését. A lábazat kivétel nélkül kőburkolatos.

FALAZAT, LÁBAZAT

TETŐ

EGYÉB ÉPÍTMÉNYEK

ÚJ SOROK ('80-'90)

A kockaházak és családiházak építés után a 70-90-es években gombamódra szaporodni kezdtek a megemelt padlósíntű kétoromfalas nyeregtetős épületek, hol utcával párhuzamos, hol utcára merőleges nyeregtetővel. A sokszor csak garázs, műhely, raktár céljára használt alsó szint feletti lakás tetőtérbeépítéssel kiegészült nagy oromfali ablakokkal, erkélyekkel, nagyméretű visszahúzott loggiákkal.

Többségük az utcaképben emeletes épületként jelent meg, más léptéket behozva a korábbi – nagyrészt földszintes, vagy földszint + tetőtérbeépítéses környezetben. Sokszor tetten érhető a szomszédok közötti méretbeli rivalizálás is.

Az udvartól, a kertetől való elszakadás funkcionális hátrányokkal is járt, az étkező és a nappali tere elszakadt a tereptől, nem lehetett

kényelmes és nagyméretű teraszokat csatlakoztatni. Családi házak építettek ugyan, de szinte társasházba kerültek, elszakadtak a saját telküktől, az egész életmódjukat befolyásolta ez a helyzet.

Az ilyen házakból álló utcakép is sokszor nyomasztó, a nagy tömegek katonás rendje miatt. A végfalak nagy mérete miatt még a fák se tudják sokszor feloldani ezt a kemény világot. Tovább ront a helyzeten a kommersz – Tüzepek – nyílászárók esetleges megjelenése a homlokzati felületeken és a nagyon zárt alsó utcai homlokzati zóna, tömör garáskapukkal, kisablakokkal.

Utcafépi szempontból még előnyösebb, ha gerince párhuzamos az utca tengelyével, mert ebben az esetben az ereszevonalak viszonylag azonos magasságban jelennek meg. Rövidülésben nézve az utcát, szinte szaggatott vonalként jelennek meg az ereszek.

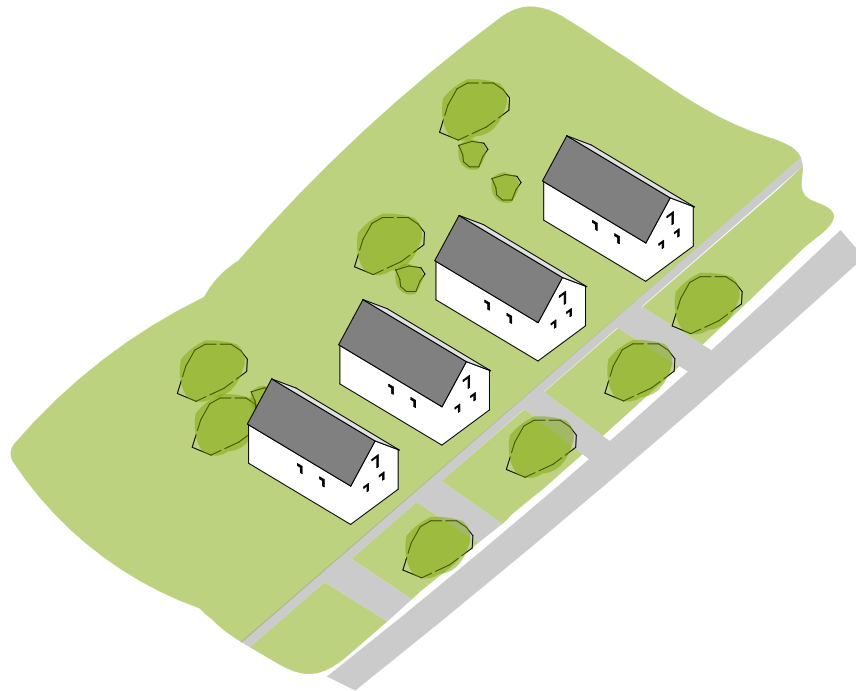
Rosszabb a helyzet, ha a tetőgerinc merőleges az utcára, mert a szinte törvényszerűen eltérő magasságú és szélességű „háromszögekből” ritkán áll össze harmonikus utcakép.

A népi építészet jóval kisebb méretű oromfalas házait csak kisebb padlásablakok tagolták. Az új építésű modern házak esetében pedig természetes módon a jóval szélesebb terpeszből szerkesztett padlástereket már beépítették, a homlokzaton a kis padlásablakok helyett nagy ablakok, üvegfalak jelentek meg, sőt még az utcai oldalon sem ritka az erősen visszahúzott, teraszajtókkal tagolt végfal. Ezek a nagy üres, emeleti helyzetben lévő háromszögek teljesen megváltoztatják az utcaképet. Természetesen, ha minden ház ilyen, akkor kevesebb gondot okoz az ilyen térfal.

Hagyományosan kialakult földszintes, utcával párhuzamos ereszevonalú utcában ha foghíjyszerűen megjelenik egy-egy ilyen ház, kezelhetetlen torzó keletkezik évtizedekre tönkre téve az utcaképet.

TÖMEGALKÍTÁS

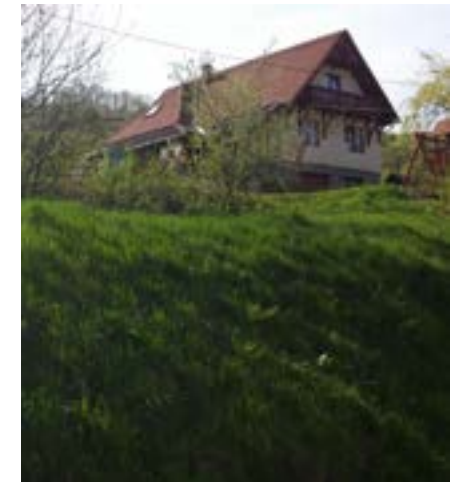
A településrészen lévő családi házak tetőformája egységesen nyeregtető, homlokzata oromfalas. A tetőkhéjalásáramindenütt cserépfedést találunk. Az épületek emeletesek, oldalhatáron állóak.

FALAZAT, LÁBAZAT

TETŐ

EGYÉB RÉSZLETEK

KIALAKULÓ LAKÓTERÜLET

Napjaink divatja a mediterrán háztípus. A külföldi utazások emlékének vagy a média hatásának köszönhetően egyre nagyobb számban jelennek meg alacsony, hajlászögű, tört épülettömegű, családi házak településeink periferiáin, eddig beépítetlen lakóövezetben.

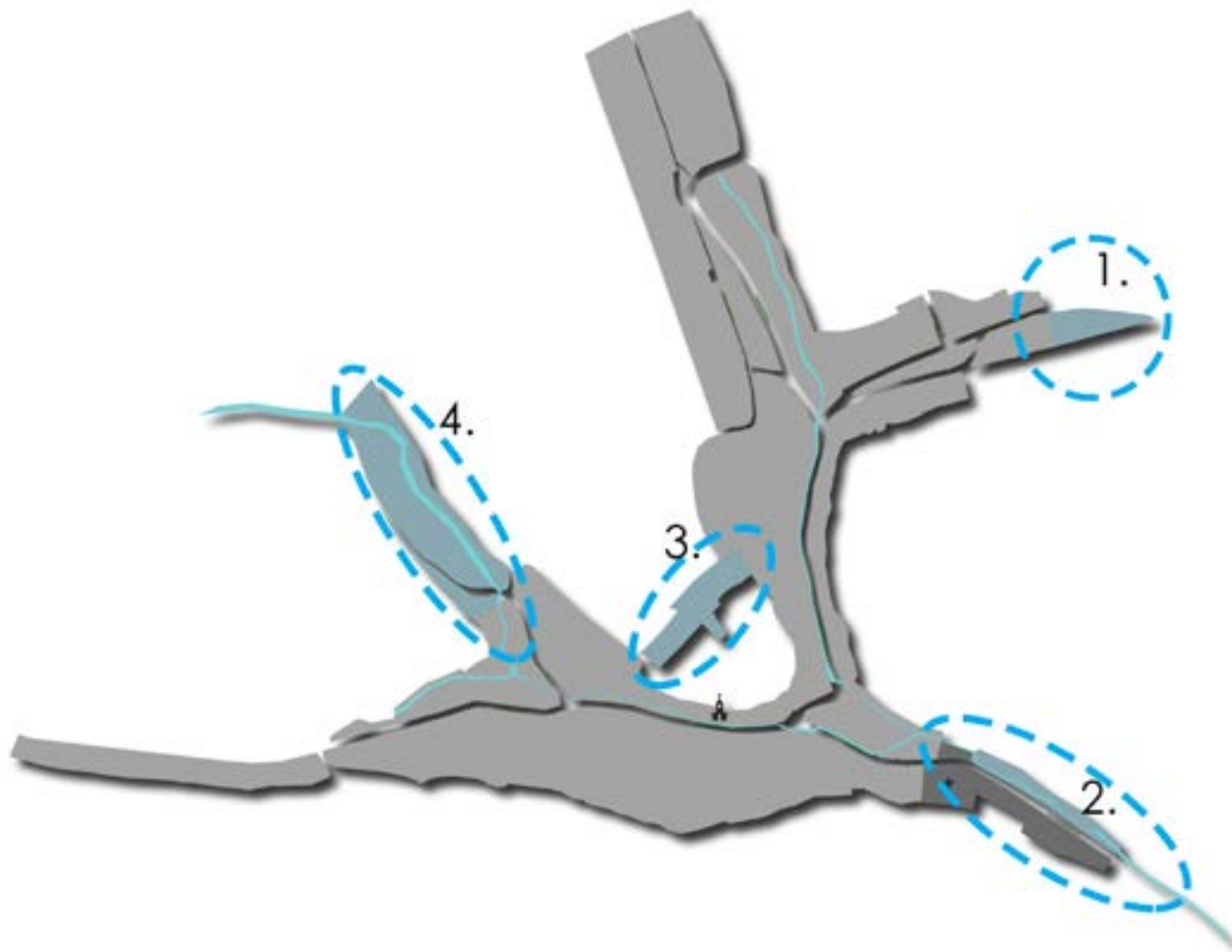
Ha ilyen környezetben építkezünk, hasonló stílusú házat szeretnénk mi is, törekedjünk a minőségi anyaghasználatra, átgondolt növénytelepítésre, visszafogott homlokzati színek választására.

TÖMEGALAKÍTÁS

EGYÉB RÉSZLETEK

1. ÜDÜLŐ

2. ÜDÜLŐ

3. ÜDÜLŐ

4. ÜDÜLŐ

Az Erdei Kemping erdővel övezett helyen, csörgedező patak mellett terül el. Ideális helyszín kisgyermekes családok számára, rendezvények, táborok, erdei iskolák, kirándulások stb. lebonyolítására.

Ha többet szeretne megtudni az Erdei Kempingről: <http://www.erdeicamping.hu>

SZÁNTÓ

RÉT

LEGELO

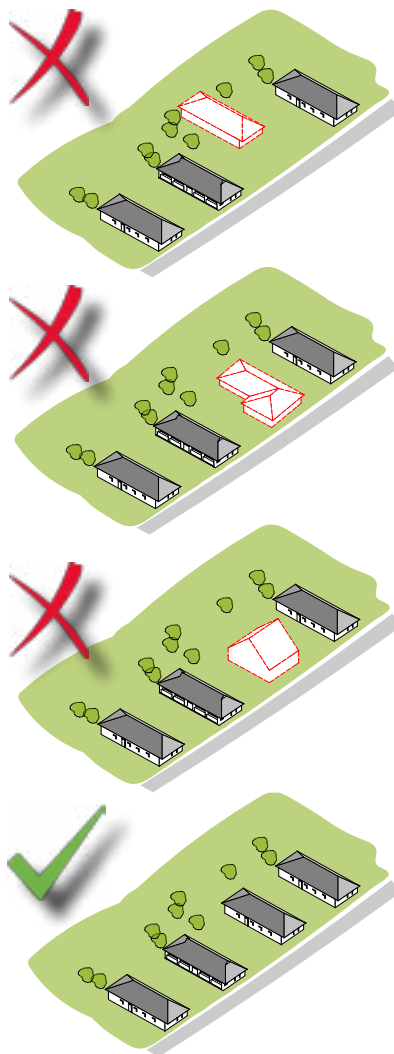

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

TELEPÍTÉS

A történeti településrészen a családi házak telepítése oldalhatáron álló, a telken belüli elhelyezkedése az utcára többnyire merőleges rendszerű. A nem utcára merőlegesen telepített, indokolatlanul, nagy mértékben hátrahúzott családi ház építése nem javasolt. A családi házak a telek oldalhatárán állnak, a ház mögött növényzettel vagy belső kerítéssel határolva kialakítható a védett kert.

Utcával párhuzamos gerincű utcai szárnyat („vinkelyt”) csak ott érdemes építeni, ahol a környező épületek már ilyenek. Keresztbe beforduló belső épületszárnyat csak kellően széles telek esetén érdemes alkalmazni, ott is megfontolással: ne vágja ketté a kertet első és hátsó kertre. Alkalmazása ott javasolt, ahol a terepviszonyok miatt a meglévő családiházak kialakítása is ilyen. Répáshuta történeti településrészén a családi házak magassága közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új

házaknak hasonló magassággal kell épülniük, mint környezetük. A túl magas házak nem illeszkednek a település történeti településrészének utcaképébe.

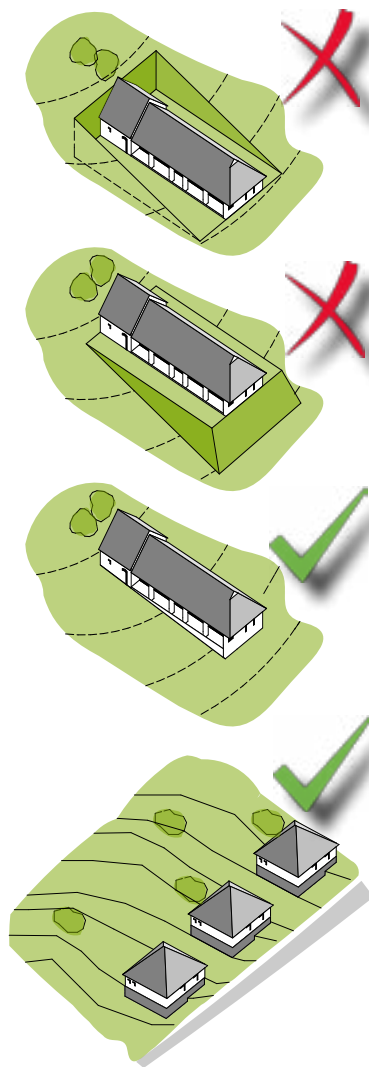
Répáshuta domborzati adottsága miatt a családiházak többsége lejtős telekre épült. Új épület tervezésénél is hasonló adottságokra kell számítani.

Tervezésnél kerülni kell az épület földbe vágását, mivel a kert így kevésbé használható, és az esővíz elvezetése is nehezen megoldható.

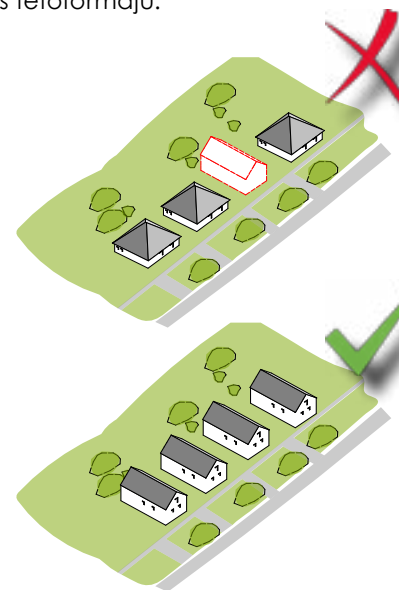
Nem ajánlott továbbá az épület kiemelése sem. Ezzel a megoldással az épület kiemelkedik a szomszédos épületek közül és nem illeszkedik az utcaképbe.

A jó megoldás az, ha a meglévőkhez hasonlóan az új épület is a terepbe illeszkedik. Ezáltal a földmunka is minimális lesz.

A később alakult utcásorokon is, hasonlóan a történeti településrészhez, jellemző az előkertes beépítés, oldalhatárra telepített lakóházakkal. Az utcára merőleges fő-tetőgerinc itt is jó megoldás. A településkép egységességét őrizni segít, ha a ház tömegében az adott utcára jellemző marad. Keresztbe beforduló épületszárnyat csak kellően széles telek esetén szabad alkalmazni. Új házak építésénél a szomszédok figyelembe

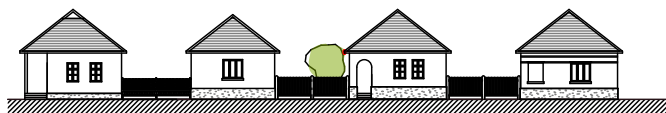

vételével kell illeszkedni. Amennyiben az építési telek körül kialakult egy nyeregtetős házból álló utcakép, úgy oda ne tördelt tetőformájú épület kerüljön, hanem a szomszédokhoz hasonló nyeregtetős tetőformájú.

TETŐHAJLÁSSZÖG, ANYAGHASZNÁLAT

Répáshuta történeti településrészén a családi házak tetőhajlásszöge közel azonos. A meglévő épületek közé épülő új háznak hasonló tetőhajlásszöggel kell épülniük, mint környezetüknek. A túl magas illetve túl alacsony hajlásszögű tetővel rendelkező épületek nem illeszkednek Répáshuta történeti településrészének utcaképébe.

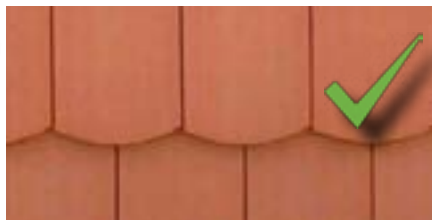
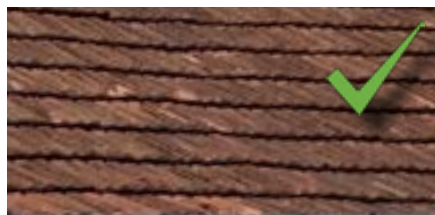
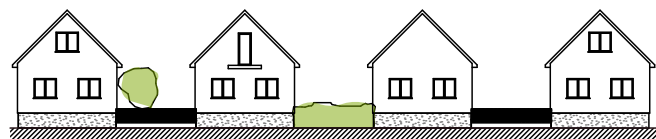

A tetők héjalására már szinte mindenütt cserépfedést találunk a történeti településrészén (ritkán, de egészen korai, 20. század eleji palafedés is előfordul) .

- Tetőhéjazatnak javasolt a matt égetett természetes színű cserép fedés (natúr színben). A cserép anyaga és színe mellett fontos a megjelenése is. A klasszikus hódfarkú vagy egyenesvágású cserepek ajánlottak, melyek legjobban illeszkednek a meglévő épületek héjazatához.
- Épületek bővítésénél összekötő folyosók, kisebb homlokzati síkból kiugró bővítmények esetén elfogadható korcolt fémlemezfedés, de ezt mindeképpen egyeztetni szükséges a főépítéssel.
- Nagyelemes tetőburkolati rendszerek, cserepeslemezek, bitumenes zsindelyek nem ajánlottak.
- Napelemek, napkollektorok lehetőleg minél messzebb kerüljenek elhelyezésre az utcafronttól. Javasolt a nyeregtető utolsó harmadában elhelyezni őket.

Tetőforma kialakításánál javasolt egyszerű, kontyolt végződésű nyeregtetőt építeni, minél kevesebb töréssel. A településképpen idegenül hatnak a meredek alpesi tetőformák ugyanúgy mint az alacsony hajlásszögű mediterrán tetők.

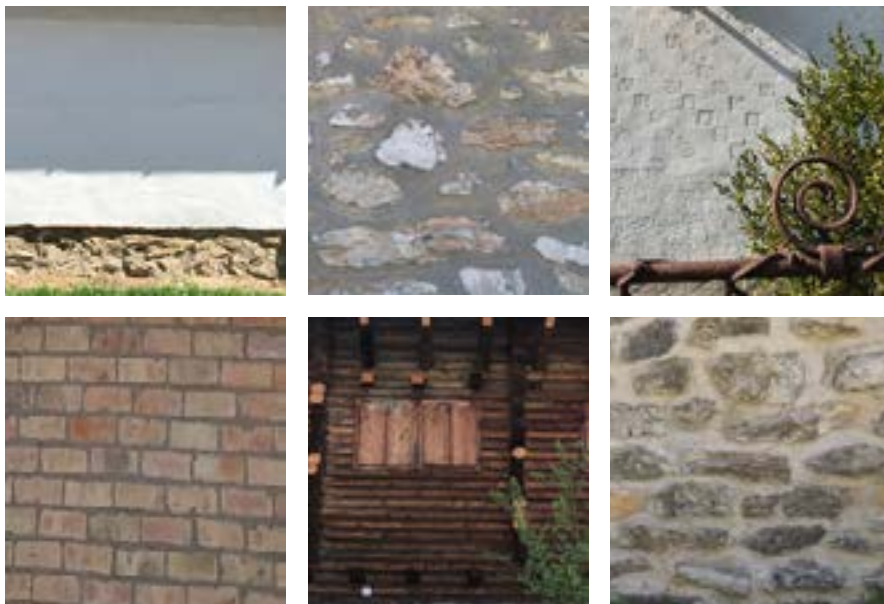
Elfogadható tetőhajlásszög: 30-45°

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

A történeti településrész házainak színezése koronként változott, jellemzőek a fehérre meszelt házak, legfeljebb a mészbe kevert színezőanyagok (pl. rézgálic) tompították a meszelés vakító fehérségét kékes törtfehérre. A polgári építőízlést mutató homlokzatokon már a fakósárga, barna színezés is előfordulhat, mindig pasztellszínekkel. Répáshuta történeti településrészén a meglévő épületek színvilágához illeszkedő új épületek építése ajánlott. Nem elfogadható a feltűnő és kirívó színhasználat, a rikító színű fémlemez fedés és burkolat.

Az eltérő településrészek épületeinek színezése jellemzően fehér és törtfehér. Közös jellemzőjük a terméskő használata lábazatként, esetenként díszítőelemként. Kismértékben előfordul téglalburkolat is, esetenként fa.

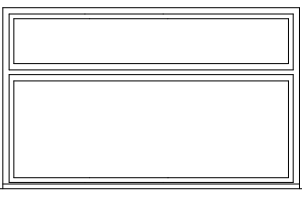
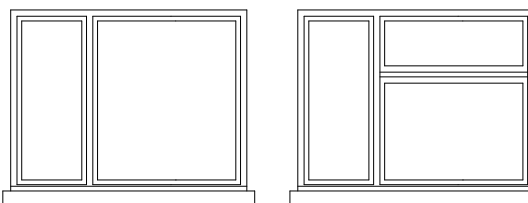
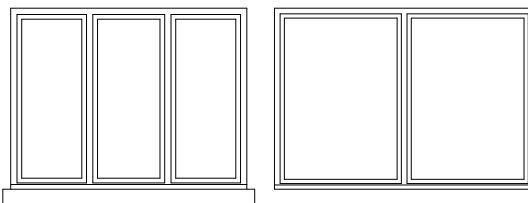
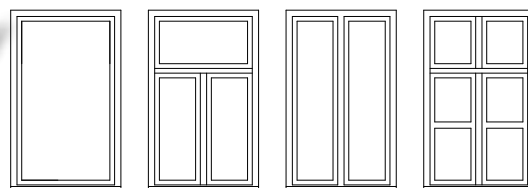
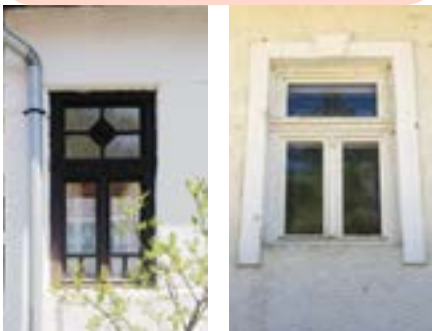

A településen földszínek használatát is javasoljuk. Világosabb árnyalatban homlokzati felületen, sötétebb árnyalataik a nyílászárókon is megjelenhetnek.

Mindkét területen kerüljük a rikító, magas telítettségű színeket. Ne felejtjük azt sem, hogy a sötétebb színek jobban megukba szívják a nap melegét! Sötét árnyalatú homlokzat akár 60 fokra is melegedhet nyáron!

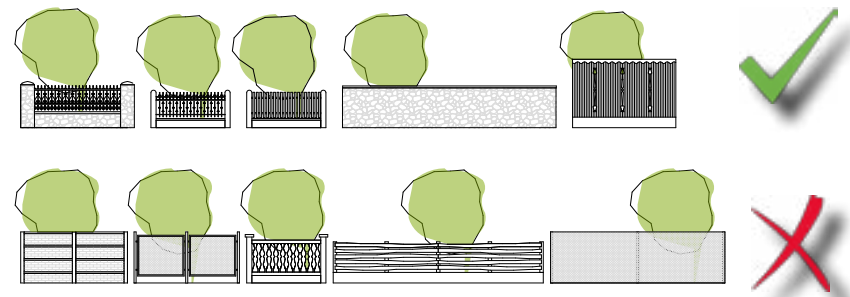

NYÍLÁSZÁRÓK

- A történeti településrészben utcafronti homlokzaton használjunk a régi ablakosztáshoz illeszkedő, álló téglány formájú ablakokat. (60x90 cm, 90x120cm, 90x150 cm). Kerüljük a nagy osztatlan felületeket, az aszimmetrikus osztást, és a vízszintesen nyújtott arányokat.
- Az átalakuló településrészekben megengedett a homlokzat arányaihoz illeszkedő, más arányú nyíláskialakítás.
- Lehetőleg fa szerkezetű nyílászárókat válasszunk.
- Új épületek építése esetén víztiszta, vagy matt síküvegezésű, osztott ablakok beépítése javasolt.
- Az utcai homlokzaton redőnyszekrény rejtett kivitelben létesítendő, a nyílászárókkal megegyező színben.
- Kerülni kell a rikító színeket!
- Széles, nagy ablakok helyett több kisebb nyílás létesítendő!
- Egy nyílászárón belül kerülendő a széles, vízszintes, asszimmetrikus osztás.

KERÍTÉSEK, KAPUK

- Jellegzetes a sárba rakott kőfal, a barokk utánérzetű vakolatmezős kerítés, rígelre szerelt léckerítéssel, kovácsoltvas kerítések, dróthálóval borított mezős kerítés (ezek színezése lehet sötétzöld vagy barna, esetleg szürke)
- Teljes belterületi részen javasoljuk továbbra is a meglévő kerítés típusokhoz hasonló szerkezeti kialakításokat.
- Ipari megjelenésű tekercselt drótháló kerítés építése csak külterületi mezőgazdasági, ipari területen megengedett.
- Kerüljük az előregyártott beton elemekből épülő teljesen tömör kerítéseket, a vízintes szélesdeszkákból összerakott, „western” valamint a rudazott, táblázott, tekercses fémkerítéseket!
- Az új szerkezetű, például lemezgyári hulladékból készült, vagy sugaras pálcákkal hegesztett, illetve túlszínezett megoldások nem kívánatosak.
- Belátás elleni védelemre használjunk fűrészelt deszka kerítést vagy az áttörtebb léckerítésre futtassunk növényeket.
- Kerülendő a túlzottan hivalkodó bejárat kialakítás.

ÉPÜLETBŐVÍTÉS, ÁTALAKÍTÁS

NÉPI ÉPÍTÉSZETI EMLÉKEK

Meglévő épületek bővítése lehetőleg hátrafelé történjen, az oldalirányú bővítés nem illeszkedik a hagyományos építészeti tömegformálásba. A tetőtér beépítése, az ereszvonala megemelésével tönkreteszi a hagyományos népi építészeti emlékek homlokzati arányait. Utólag elhelyezett nagyméretű nyílászáró, erkély elhelyezése az utcáfronti homlokzaton szintén nem elfogadható. (megfelelő anyaghasználat, nyílászáró arányok stb. Lsd. korábbi fejezetek)

ÚJ SOROK ('50-'60)

Bővítési igény esetén az oldalkerti irány nem jöhet szóba. A tetőtér beépítését nem javasoljuk, a gúla formából adódó szűkös alapterület növekmény miatt. Ráadásul még a földszinten is hasznos területet veszünk. A belsőlépcső helyének kialakítása miatt az utcai két szoba sérül. A nappali sarkából indított törtvonalú lépcsőkialakítás sok esetben rendkívül szűkösnek bizonyult. Ha a két szobát összevonva alakították ki a nagyobb nappalit, akkor az igényelt vertikális kapcsolat sikeresebb lett, viszont ezzel elveszítettek egy síkmennyezetes szobát. A tetőtéri beépítés csak ezt tudja pótolni, esetleg még egy félszoba elhelyezhető.

A sátoertő átalakítását oromfalas nyeregtetőssé nem javasoljuk se az utcai, se az oldalkerti oldalon. Ha tartjuk a szokásos tetőhajlásszöget, akkor túlzottan nagy, léptékbontó oromfal készülné. Kisebb oromfalas kialakítás még elfogadható lenne, mellette tetősíkon elhelyezett ablakokkal.

Egy sátoertőt álló tetőablakokkal nagy számban ellátni nem szabad, a szűkös alapterületen nem segít, a tetőt viszont túlterheli.

Jó megoldásnak a hátsókert felé történő bővítést tartjuk, de keskenyebb épület szélességgel. Érdemes ide áthelyezni a nappali terét, mert itt már nagyobb méretű teraszt lehet kialakítani, gyeprézsűs kertkapcsolattal. Mai igényeknek eleget tevő új fürdőszobát is el lehet helyezni, az új épületszárnyban és még egy szülői háló vagy vendégszoba is elfér.

ÚJ SOROK ('80-'90)

Ilyen házak felújításánál fő a mértéktartás. Az egyébként is nagy tömegeket nem szabad még tovább növelni álló tetőablakokkal, tetőépítményekkel, új kiugró erkélyekkel. Ahol ilyen már van, inkább a visszacsendesítés a javasolt.

A meglévővel azonos tömegű oldalbővítés egyáltalán nem javasolt se az oldalkert, se a hátsókert irányában. A színekkel is visszafogottan kell bánni, kerülve a harsány, telített színeket. Inkább a világosabb színek ajánlottak.

Új építés esetén mindenképpen ajánlott a magassági csökkentés. Itt elsősorban az alagsorépítés szokását kell felülvizsgálni, mert a lakószint kiemelése károkat okoz a használatban.

Kedvezőtlen a túlzott épületszélesség is, inkább hátrafelé elnyúló, vagy kisebb keresztmetszettel ellátott épület a javasolt. Így az oldalkertek szélessége is növelhető, és a tetőidom se lesz túlzottan nagy.

KERTEK

- A hagyományosan ültetett növényeket bátran alkalmazzuk , akár újabb növényekkel kombinálva, azonban kerüljük az örökzöld fenyő- és tujafélét a történeti település azon részein, ahol a háttérét a népi környezet adja.
- A kertben könnyen felújítható, vízáteresztő burkolatot alkalmazzunk.
- A szegélyeket azonos hangulatú anyagból alakítsuk ki.
- A kerti építmények a főépülettel azonos építőanyagokból, vagy azzal harmonizálva készüljenek.
- A pergolák, növényrácsok, gépkocsibeállók, kukatárolók kialakíthatók favázis szerkezettel is, a nyílászárókkal harmonizáló színezéssel.
- Fémvázis szerkezet kialakításakor annak növényvel való befuttatása javasolt.

A Bükki Nemzeti Park Igazgatóság adatszolgáltatását ajánlott és tiltott növényekről a mellékletben találod.

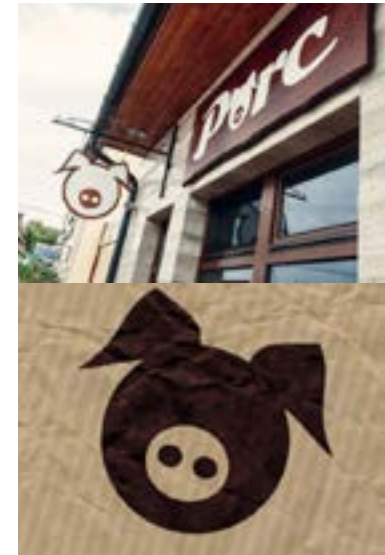
CÉGÉREK, REKLÁMOK, HIRDETŐTÁBLÁK

Pajla

Általános elvárás, hogy falusi környezetbe illő cégérek, reklámok, hirdetőtáblák, feliratok kerüljenek kialakításra. Érdemes teljes arculati megoldásban gondolkodni a logótervezéstől az épület homlokzati kialakításáig. Cégnevek hirdetések megjelenhetnek cégérként, feliratként, hirdetőtáblaként. Ezekkel kapcsolatban az általános elvárások:

- illeszkedjenek az épület színáranyalatához
- legyenek egyediek és kreatívak
- ne villogjanak
- világító kivitel esetén alacsony fényintenzitásúak legyenek
- fontos, lényegi információkat közöljenek
- harmonikusak legyenek az épület előtti köztér használatával

cégér

tábla

ötletesek az
épületszerkezetekbe
integrált feliratok

KÖZTERÜLETI TÁRGYAK, BÚTOROK

Falusi környezetben sokkal jobban mutatnak az egyedileg, természetes alapanyagokból tervezett közterületi bútorok, játékok, hulladékgyűjtők, mint a városokban elterjedt berendezések. Az előkertek gondozása, növénybeültetése javítja a település hangulatát.

Répáshuta történeti településrészén egy kisebb kiterjedésű parkot találunk az általános iskola mellett. Az iskola előtt található a világháborús emlékmű és a milleniumi emlékmű.

A nem megfelelő tér biztosítása rossz használathoz, a környezet gyors leromlásához vezet. A teresedések kialakításakor fontos felmérni a használók várható szokásait, a használók számát, a használat időszakait, jellegét. A megfelelő mennyiségű és minőségű teret szükséges biztosítani a tevékenységekhez és a közlekedéshez. A növényfajok megválasztása és ültetése során azok térigényét is figyelembe kell venni, számolva növekedésükkel, egymásra árnyékolásukkal. Utcatáblák, információstáblák kialakítása lehetőleg egységes, a meglévőekkel hasonló kialakítású legyen.

KÖZTERÜLETEK NÖVÉNYZETE

- a váltakozó szélességű zöldsáv és a közművek védőtávolságai csak helyenként teszik lehetővé az út mentén fák telepítését
- a közcélú zöldfelületek kis aránya nem szembetűnő, hiszen a magánkertek (és a természeti környezet) önmagukban is képesek kielégíteni a szabadter használati igényeket
- a nagyobb teresedések funkcionális rendezése, részben cserjékkel való betelepítése (gyep kikopása miatt) indokolt lenne
- a gépjárműbehajtók csak részben kiépítettek, javasolható szórt vagy stabilizált szórt burkolattal való egységesítésük
- cserjék és lágyszárúak nem jellemzők a közterületeken
- néhány ponton a közcélú zöldfelületeken megjelennek kisebb gerillakertek

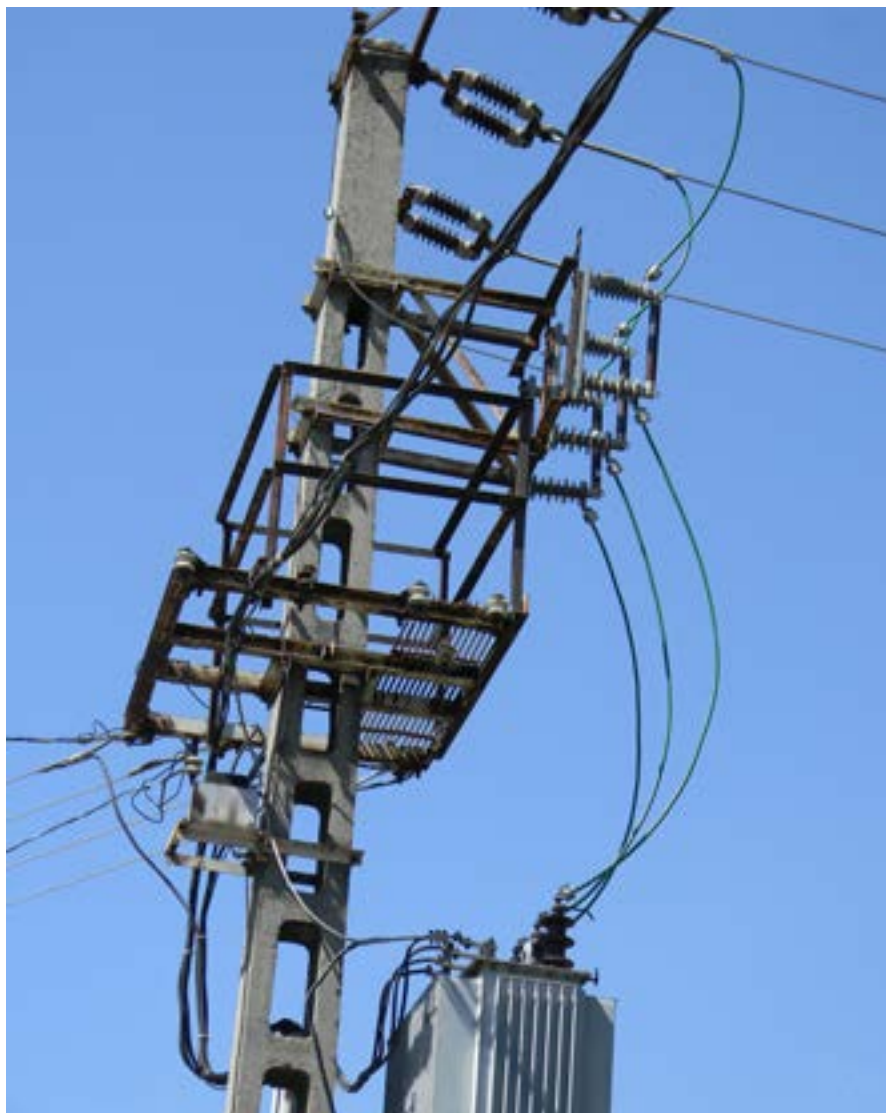

- A fasorok kialakításakor ügyeljünk arra, hogy a megfelelő távolságra ültessük őket, figyelembe véve végleges méretüket.
- Olyan fajokat válasszunk, amelyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyéb közművezetékbe és az út fölé, akadályozva a biztonságos közlekedést.
- A járőfelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, a javíthatóságra, tartósságra és az akadálymentességre egyaránt gondolnunk kell. A burkolat színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk, kerülni kell a hullámos formájú térköveket. Ugyanakkor a 40 x 40 cm-es beton járólapok jól illeszthetők a falusi környezetbe, két sorban elhelyezve akár járda burkolását is kiválthatják. Minden apró burkolatrészletet meg kell tervezni, a kerítések lábazataihoz illeszkedéstől kezdve a zöldfelületek szegélyéig.
- Kerüljük a szemmagasságban takaró növényzet alkalmazását, különösen a kereszteződésekben.
- Az utak, járdák megfelelő vízelvezetése alapvető a harmonikus településképp létrehozásához.
- A történeti részekben az árkok fontos településképi elemek. A mederlapokkal kikövezett árkok ugyanakkor idegenül hatnak a történeti utcarészekben, átgondoltan kell bánni a mederburkolattal, hagyva megfelelő zöldfelületet is.

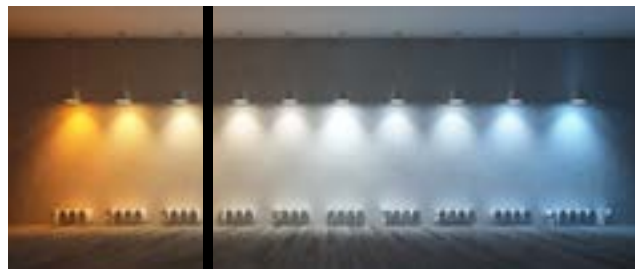
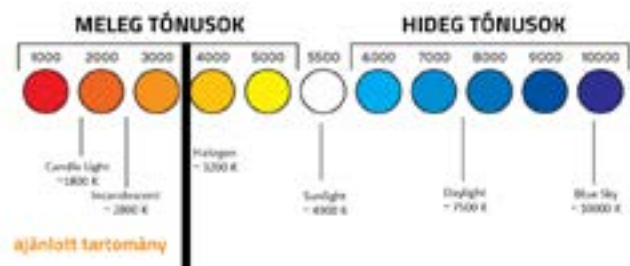

KÖZTERÜLETEK

KÖZTERÜLET VILÁGÍTÁSI AJÁNLÁSOK

FÉNYSZENNYEZÉS ELKERÜLÉSÉT SZOLGÁLÓ SZABÁLYOZÁSI JAVASLATOK
A LoNNe (Loss of the Night Network, „ Az égbolt elvesztése” kutatói hálózat)
ajánlásait alapul véve.

- El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb, hullámhosszúságú fényt tartalmaz. Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.
- A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van. Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek - még a díszvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.
- Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m' fénysűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítás i szabványoknak (EN 13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.
- Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően az közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

KÜLTERÜLETI AJÁNLÁSOK

Tájképvédelmi szempontból kiemelet területen törekedjünk a természetes, környezetbarát anyagokból készített építmények elhelyezésére. Ezeken a területeken tilos nagyobb léptékű mezőgazdasági épület, elektromos, távközlési berendezés létesítése.

Utak felújítása, új utak építése során ne használjunk kohósalak feltöltést, sítet. Helyette a helyi zúzottkő megengedhető, hiszen ezt használták eleink is kátyúzásra valamikor.

„A tájképvédelmi jelentőségű településrészekben fokozott körültekintéssel kell minden beavatkozást (építést és területhasználatot) megvalósítani. Javasolt a területek beépítetlen jellegének megtartása a már kialakult és értéket képviselő építmények karakterének megóvása mellett. Az értékes tájkarakter megőrzését szolgálja a területhasználat és a telekszerkezet hosszú távú megőrzése. A tájképvédelmi jelentőségű területeken reklámfelület elhelyezésére szolgáló önálló építmény, felszíni elektromos hálózati vagy hírközlési elem vagy építmény elhelyezése nem ajánlott. Gondoljunk az éjszakai fényszennyezésre is, a világítás kialakítása során csak lefelé világító megoldásokat alkalmazzunk.” (tak.lechnerközpont.hu)

Fontos a különleges területek sajátos településképi arculatának kialakítása, kiemelten a meglévő növényállomány megőrzése, valamint az épített és természeti elemek harmóniájának megteremtése.

Kerülendő a kilátás építmény elhelyezéssel, illetve növénytelepítéssel történő ellehetetlenítése.

A területen tömör, nem átlátható kerítés, túlzottan magas tereptámfal építése, továbbá a természetes talajszint nagyobb méretű megváltoztatása nem javasolt.

Fontos a természeti értékek, látványt meghatározó jelentős erdőborítottság megőrzése

Erdőterületen természetes anyaghasználatú berendezési tárgyak elhelyezése javasolt, egységes megjelenésű, egyedi arculattal.

Vízáteresztő, természetes kőburkolatok alkalmazása ajánlott.

Az erdei építmények (pl. kilátók) tömegformálása során törekedni kell a környezethez illeszkedő arányok, természetes anyaghasználat alkalmazására.

Az erdőterületeken tájjellegnek megfelelő növényalkalmazás javasolt. (Lsd. mellékletek)

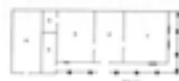
JÓ PÉLDÁK

JÓ PÉLDÁK RÉPÁSHUTÁN

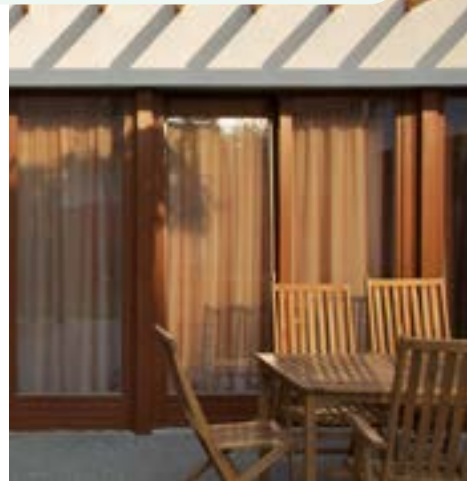
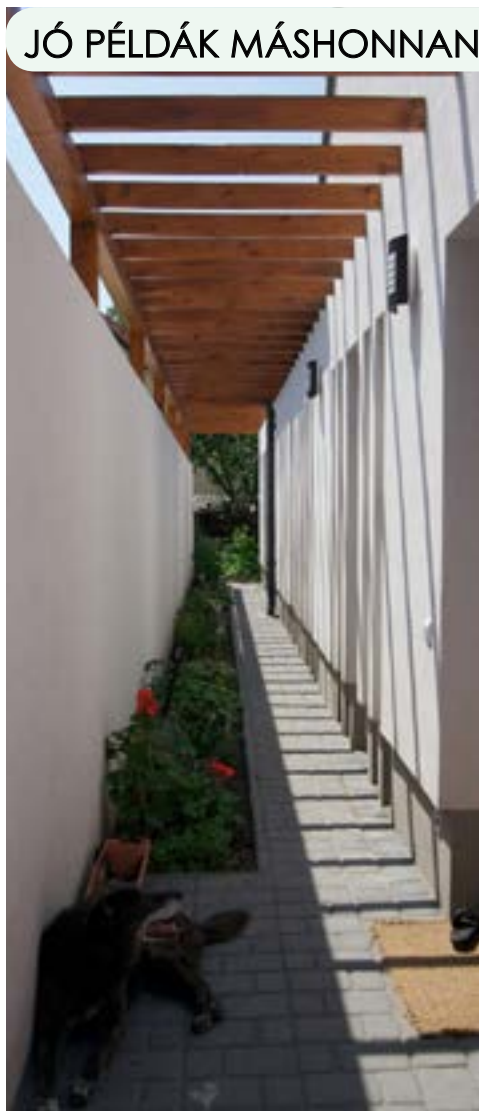

Répáshuta, Hermann Ottó út 10.

JÓ PÉLDÁK MÁSHONNAN

- a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodó terepre illesztés (részben alápincézett)
- környezetbe illeszkedő tömegformálás, homlokzatalakítás
- melléképületekben rejlő lehetőségek hasznosítása
- gondosan kialakított kert
- megfelelő anyag, szín használat
- eredeti nyílásosztás megőrzése
- korszerű gépészeti kialakítás

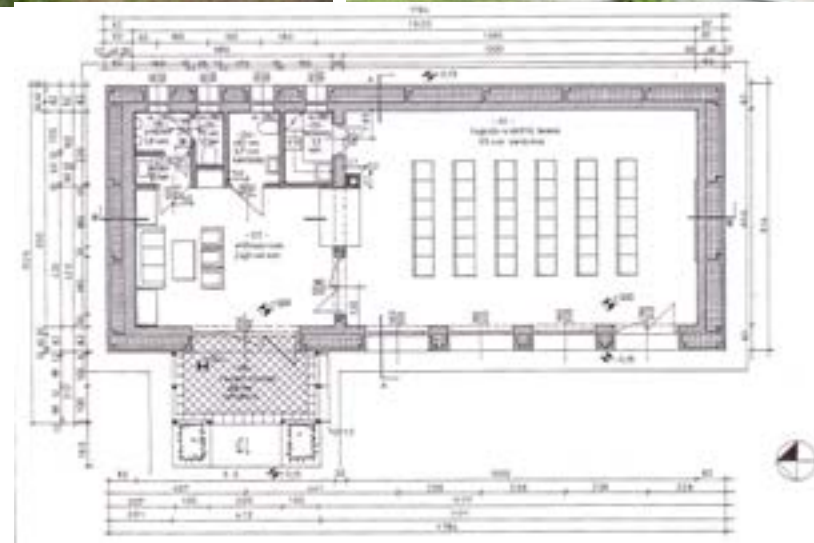

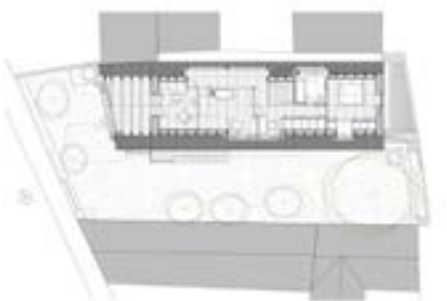

Gömörszőlős, Kassai út 37. alatti közösségi oktatóközpont jó példa arra, hogy korszerű környezettudatos szemléletmóddal, modern nyílászárókkal is készíthetünk hagyományos településképpbe illeszkedő épületet.

Az épület számos környezettudatos megoldást mutat be: tömegkályha fűtés, napkollektoros melegvíz előállítás, napkollektoros gyümölcsaszaló, 80 cm vastag szendvicsfal, középen reciklált polisztirol hőszigeteléssel....

Borbás Péter Dla szentedrei családi háza több pontban is követendő példa:

- modern utcai homlokzat, XX.dik századi igényes modern

belső +

- tradicionális, környezetbe illeszkedő tömegformálás, homlokzatalakítás

- környezettudatos megoldások: újra hasznosított

építőanyagok

- esővíz felhasználás

- cellulóz hőszigetelés

- brikett kályha

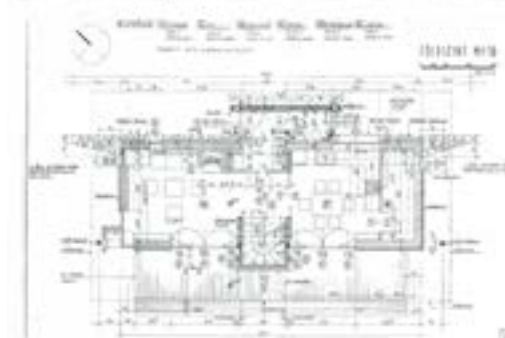
- jól kapcsolódó fedett-nyitott tér

- gondosan kialakított kert

Basa Péter Budakeszi, Székely utcai családi háza szép példája a hagyományos környezetbe illeszkedő modern családi ház kialakításának

Harmonikusan együtt tudnak élni a korszerű építéstechnológia megoldások, a hagyományos tömegformálással, könnyűszerkezetes, fafödémés tetőtéri szint a masszív földszinti teherhordó falakkal.

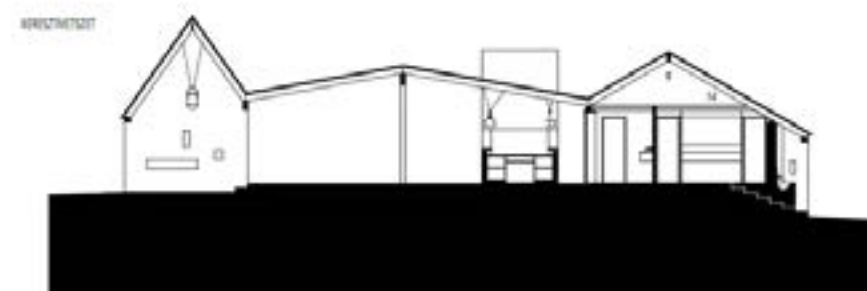
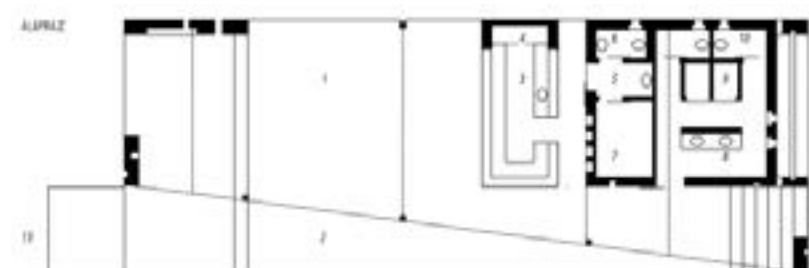

Borterasz és Venyige Spa, Eger

Vezető tervező: Gereben
Péter, Marián Balázs

Tervezés/ építés éve:
2012/2014

MELLÉKLETEK

TILTOTT NÖVÉNYEK

Az Európai Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós
növényfajok (IAS) jegyzéke
(Hatályos 2017. augusztus 2-ától)

magyar név	tudományos név
aligátorfű (papagájfű, papagájlevél)	<i>Alternanthera philoxeroides</i>
karolinai tündérrhínár	<i>Cabomba caroliniana</i>
közönséges vízijácint	<i>Eichhornia crassipes</i>
cingár (aprólevelű) átokrhínár	<i>Elodea nuttallii</i>
bévtűi gázló	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>
nagy fodros-átokrhínár	<i>Lagarosiphon major</i>
nagyvirágú tóalma	<i>Ludwigia grandiflora</i>
sárga tóalma	<i>Ludwigia peploides</i>
struccotoll-szilórhínár	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
felemáslevelű szilórhínár	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>
közönséges selyemkőcs	<i>Asclepias syriaca</i>
chilei őriáslapu (őriásrebarbara)	<i>Gunnera tinctoria</i>
kaukázusi medvetalp	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
perzsa medvetalp	<i>Heracleum persicum</i>
Szomszovszkij-medvetalp	<i>Heracleum sosnowskyi</i>
bíbor neblinesvirág	<i>Impatiens glandulifera</i>
sárga lép buzogány	<i>Lythrum americanum</i>
japán gázlófű	<i>Microstegium vimineum</i>
keserű hamisüstös	<i>Parthenium hysterophorus</i>
rőzsás tollborefű	<i>Pennisetum setaceum</i>
ördögfarok-keserűfű	<i>Persicaria perfoliata (Polygonum perfoliatum)</i>
japán nyílgyökér (kudzu)	<i>Pueraria montana var. lobata (Pueraria lobata)</i>
borfa, tengerparti seprűcserje	<i>Baccharis halimifolia</i>

TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK, JAVASOLT NÖVÉNYZET

A településről

- a Bükki Nemzeti Park területén belül található, állandó lakosságú település
- szlovák zárványtelepülés két egymásba nyíló mély völgyben
- Répáshuta nevében a "répás" előtag arra utalhat, hogy az erdőirtással nyert helyre répát vetettek, hogy a gyakori kapálása a felnövő gatz tisztítsa
- ősi mesterségek: szénégetés, mészégetés
- a sajátos mikroklima és a hagyományos gazdálkodási formák által létrejött változatos növénytakaró gazdag állatvilág számára nyújt élőhelyet
- a Bükk belsejében a 18. század végéig nem beszélhetünk állandó településekről. A mai Répáshuta helyén 1766-ban jött létre egy kisebb telep, ahol szlovák erdőmunkások éltek, akik a diósgyőri koronauradalom alkalmazottai voltak. Ők 10 év után elhagyták a helyet, ahol 1790-től üvegkészítő munkások telepedtek meg, Répáshutának nevezve lakhelyüket. 1834 után a répási üveghuta az addig csak annak nyersanyaglelőhelyként üzemelő Gyertyán-völgybe költözött.
- **1685,85 ha védett terület**

Répáshutához kapcsolódó programok, turisztikai vonzerők

- 'Bükk Vándor' vándortábor (Felsőtárkány – Tamás kútja – Répáshuta)
- BIKK-MAKK Erdészeti Erdei Iskola
- Bükki Forrástúra
- Kerékpártúra Répáshutáról – Bükkszentkeresztre
- Kőbalta Tanösvény (1,4 km)
- Nemzetközi Nemzetiségi Néptánc Fesztivál (aug. 20.)
- Ősi mesterségek nyomában (kerékpártúra)
- Rejteki Tanösvény
- Rejteki Természetismereti Tanösvény (a rejteki kutatóház körüli sétaúton)
- Répáshutai Tájház
- Tárnicas Tanösvény (4,2 km)
- Balla-barlang

Települési- és tájkarakter

Külterület

- meghatározó a bükkösök aránya
- örökzöldek csak kisebb foltokban, a belterület határaihoz kapcsolódva
- erdészeti közeg az uralkodó

Belterület

- a települési zöldfelületek elsősorban a házikertekre és néhány utcabővületre korlátozódnak
- a csatlakozó erdőszélek többnyire nem rendelkeznek szegéllyel, ami kevésbé természetközeli megjelenítést eredményez
- alapvetően a bükkösbe ágyazódva, a domborzati viszonyokhoz alkalmazkodva jelenik meg a beépítés
- egyutcás településekhez hasonló struktúra

Közterületek

- a váltakozó szélességű zóldsáv és a közművek védőtávolságai csak helyenként teszik lehetővé az út mentén fák telepítését
- a közcélú zöldfelületek kis aránya nem szembetűnő, hiszen a magánkertek (és a természeti környezet) önmagukban is képesek kielégíteni a szabadter használati igényeket
- a nagyobb teresedések funkcionális rendezése, részben cserjékkel való betelepítése (gyep kikopása miatt) indokolt lenne
- a gépjárműbehajtók csak részben kiépítettek, javasolható szórt vagy stabilizált szórt burkolattal való egységesítésük
- cserjék és lágyszárúak nem jellemzők a közterületeken
- néhány ponton a közcélú zöldfelületeken megjelennek kisebb gerillakertek

Házikertek

- utcafronti kerítés előterében előfordul a nyírott sövénykerítés, kiültetés pozsgásokból és/vagy más évelőkből
- a nyílt árkok gyepesítettek
- az előkertekben a lágyszárú dísnövények dominálnak, illetve elszórva helyet kap néhány örökzöld tű- vagy pikkelylevelű cserje és egy-egy kis fa vagy középmagas cserje
- az igen keskeny oldalkert többnyire gyepesített vagy talajtakarókkal borított, 1-1 szoliter fával vagy cserjével kiegészülve
- a legtöbb esetben ragaszkodnak a hagyományos parasztkerti struktúrához, így amennyiben tartozik a telekhez haszonkert, az az épület mögött helyezkedik el
- leggyakrabban előforduló dísfák:
 - Aesculus hippocastanum – vadgesztenye
 - Betula pendula – közönséges nyír
 - Crataegus monogyna – egybibés galagonya
 - Syringa vulgaris fajták – közönséges orgona fajták
- leggyakrabban előforduló dízcserjék:
 - Chaenomeles japonica – japánbirs
 - Forsythia x intermedia – közönséges aranyvessző

- *Hedera helix* – kúszó borostyán
- *Kerria japonica* 'Pleniflora' – teltvirágú boglárkacserje
- *Ligustrum vulgare* – közönséges fagyal
- *Spiraea x vanhouttei* – japán gyöngyvessző

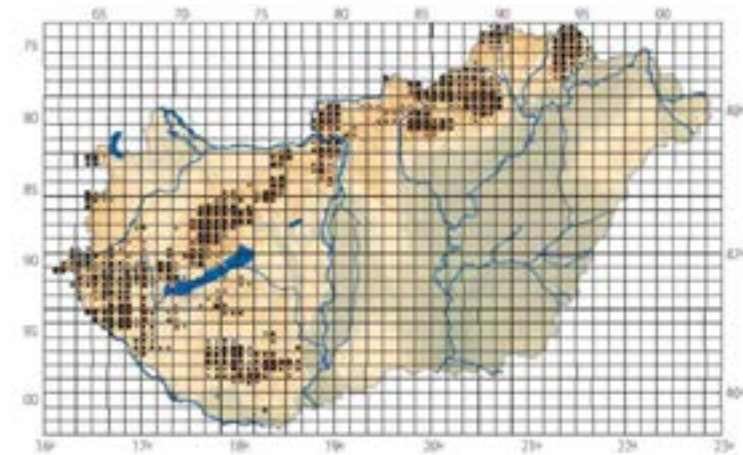
leggyakrabban előforduló lágyszárú dísznövények:

- *Allium ursinum* – medvehagyma
- *Aquilegia flabellata* – japán harangláb
- *Bergenia crassifolia* – éklevelű bőrlevél
- *Convallaria majalis* – májusi gyöngyvirág
- *Dryopteris filix-mas* – erdei pajzsika
- *Geranium macrorrhizum* – illatos gólyaorr
- *Hemerocallis* fajták – sásliliom fajták
- *Muscari neglectum* – fűrtös gyöngyike
- *Primula* hibridek – primula fajták

- gyümölcstermő fák:
- *Juglans regia* – közönséges dió
- *Malus* spp. – alma fajták
- *Prunus* spp. – csonthéjas magvúak
- *Pyrus pyraeaster* - vadkörte

Bükkös élőhely bemutatása (+védeltségek)

- jó növekedésű (20-35m), zárt (80-100%) lombkoronájú erdők, melyek elegyaránya max. 50%
- leggyakoribb kezelési mód a felújítógátás, körülbelül 80-120 éves vágásfordulóval
- így az állomány többnyire egykorú, egyszintes, csak a magas kőrissel vagy gyertyánnal egyes állományok engednek át több fényt
- gyér cserjeszint
- kora tavasszal, lombfakadás előtt gazdag gypszint sok geofitonnal

Répáshuta természeti környezete

- maga a falu a Bükk hegység belsejében, 500-575 méter tengerszint feletti magasságban helyezkedik el
- a falu egy völgymedence mélyületében fekszik
- felszínének nagy része az úgynevezett „répáshutai” mészkőből áll, de a falut körülvevő bércek oldalát ördögszántás mezők alkotják, víznyelőtöbrök, víznyelőbarlangok, szurdokvölgyek, barlangok tarkítják
- Répáshuta a gyertyános tölgyesek és a bükkösök övében fekszik
- a növények közül a legvédelettebb fajok: a szibériai nőszirm, a leánykökörcsin, a havasi gyopár, a tűzliliom és a szártalan bábakalács
- a sajátos mikroklima és a hagyományos gazdálkodási formák által létrejött változatos növénytakaró gazdag állatvilág számára nyújt élőhelyet
- állandóan aktív víznyelője a Pénz-pataki víznyelő
- víznyelői valószínűsíthetően a miskolc-tapolcai forrásokat táplálják
- lágyszárú jellegzetességek: farkasboroszlán, hóvirág, kék tavaszi csillagvirág, pirosló hunyor, leánykökörcsin, tavaszi kankalin, keltikék, fehér galambvirág bogláros szellőrózsa, marti lapu
- ritkaságok: fekete áfonya, kockás kotuliliom, turbánliliom, szártalan

bábakalács, tarka nőszirm

- fauna: cinegék, csuszkák, pintyek, rigók, sármányok, harkályok, ragadozó madarak, csonttollúak, süvöltő, pacsirták, billegetők, virágdíszbogarak, cincérek, boglárkalepkék, foltos szalamandra, szarvasok, őzek, vaddisznók, muflonok, rókák, sünök, menyétek, mókusok, cickányok, pelék és denevérek

Bükk Nemzeti Park

- a nemzeti park területén belül csupán három apró, állandó lakosságú település található: Répáshuta, Ómassa és Felsőhámar (Lillafüred) – ezeknek belterületük is védett

- az irtás eredetű hegyi réteket korábban a rendszeres kaszálások tartották fent. A hegység területén (Répáshuta, Bükkzentkereszt) és hegylábi falvakban lévő állatállomány téli takarmányigényét a dús fűvű hegyi kaszálókról biztosították egykor. Az állattartás összeomlásával, az állatállomány felszámolódásával a réteket fenntartó kaszálások is elmaradtak

- Répáshuta - Laposági fáslegelőn és Bükkzentkereszt - Lőfőtisztáson a cserépfalui rehabilitációs munkákhoz hasonló fáslegelő rekonstrukciókat végeztek, azonban ezek a gyepek takarmánynak is megfelelő minőségűek. A legeltetés feltételei nem adóttak, azonban a hegylábi állattenyésztés támogatásával van remény e két területnek a kaszálással történő hasznosítására

Javaslatok

- a kerítések mellett meghatározó eleme az utcaképnek a kiváltásukra, illetve kiegészítésükre alkalmazott nyírott sövények, melyek javasolhatók a jelenleg utcafronti feszített drótkerítéssel rendelkező telkeken takaróelemként

- ajánlott az alacsony- és középmagas fák alkalmazása a kertekben, ezáltal az épület állomány is érvényesülni képes, nem törpül el a faóriások között

- a területen honos vegetáció fajainak és kultúrváltozatainak alkalmazása

- a jelenlegi faállomány szelektív megőrzése, a lombos fák arányának emelése

- az előkertekbe fák, magas cserjék ültetése a homlokzatok védelme miatt nem javasolt

- a Thuja és Juniperus fajok leváltása lombhullató taxonokra

- az év minden szakában legyen díszértékkel rendelkező növény a kertekben

o ősszel színesedő lomb...

o télre maradó termések (melyek a madaraknak is eleséggént szolgálhatnak) vagy színes vesszők, érdekes, pl. hámló kérgű fajták

o tavasszal és/vagy nyáron látványosan virágzó taxonok

- továbbá cél lehet a szilárd burkolatok magántelkeken belüli arányának csökkentése

- mind köz- mind pedig magánterületen a többszintes, biodiverz, tájba illő növényállomány kialakítása

- kiemelt szegély alkalmazása csak parkolófelületek mentén, olajsűrűvel ellátott vízelvezető rendszer kiépítésével

- általános javaslatok:

o meredek rézsűk megszakítása kis esésű padkával

o rézsűfelületek állékonyságának növelése talajtakaró növények telepítésével

o kikopott vagy nagyobb igénybevételnek kitett gyepterületek pótlása/cseréje talajtakaróakra

o látványtengelyek szabadon hagyása, illetve megnyitása

o évelő és egyévi növények csak a kiemelt pontokon alkalmazandók

- o az invazív, vagy agresszívan terjedő fajok kerülése
- o érzékeny, különleges igényű fajok kerülése
- o geometrikus kiültetések, különböző formára nyírt növényzsobrok kerülése
- o önfenntartó biodiverz növénytelepítések, homogén ágyások helyett
- o növénykiültetések tervezésekor az egyes kertek tájolásának figyelembe vétele.

Konkrét taxon javaslatok

Fák

- *Aesculus x carnea* 'Briotii' – hússzínű vadgesztenye
- *Carpinus betulus* – közönséges gyertyán
- *Fraxinus angustifolia* 'Raywood' – keskenylevelű kőris
- *Fraxinus excelsior* 'Westhof's Glorie' – magas kőris
- *Juglans regia* – közönséges dió

1. ábra: *Fraxinus excelsior* 'Westhof's Glorie'; *Prunus avium*; *Quercus robur*

2. ábra: *Spiraea betulifolia*; *Berberis x media* 'Parkjuweel'; *Cornus sanguinea*

- *Prunus avium* – vadcsereesznye
- *Prunus padus* 'Watereri' – hosszúfürtű májusfa
- *Quercus robur* – kocsányos tölgy
- *Ulmus pumila* 'Pusztai' – szil

Cserjék, kúszócserjék

- *Berberis x media* 'Parkjuweel'; 'Red Jewel' – hibrid borbolya
- *Chaenomeles japonica* – japánbirs
- *Cornus alba* – fehér som
- *Cornus sanguinea* – veresgyűrűsom
- *Corylus avellana* – közönséges mogyoró
- *Ligustrum ovalifolium* – széleslevelű fagyal
- *Spiraea betulifolia* – nyírlevelű gyöngyvessző
- *Syringa meyeri* 'Palibin' – törpe orgona

Évelők és egynyáriak

- *Ajuga reptans* 'Rosea'; 'Simon's Type' – indás ínfű
- *Anemone hybrida* 'Honorine Jobert' – kerti szellőrózsa
- *Anemone ranunculoides* – bogláros szellőrózsa
- *Aquilegia caerulea* 'Spring Magic Navy and White' – kék harangláb
- *Aquilegia caerulea* 'Spring Magic White' – kék harangláb
- *Armeria maritima* 'White' – pázsitszegfű
- *Bergenia* 'Bressingham White' – bőrlével
- *Bergenia cordifolia* 'Rosea' – kereklevelű bőrlével
- *Brunnera macrophylla* 'Jack Frost' – kaukázusi nefelejcs
- *Campanula punctata* 'Elisabeth' – pettyegetett harangvirág
- *Campanula punctata* 'Wedding Bells' – pettyegetett harangvirág
- *Convallaria majalis* – májusi gyöngyvirág
- *Dryopteris filix-mas* – erdei pajzsika

- *Helleborus argutifolius* – korzikai hunyor
- *Hemerocallis* 'Prairie Blue Eyes'... - sásliliom
- *Iris pallida* 'Dalmatica' – dalmát nőszirm
- *Lamium maculatum* 'White Nancy' – foltos árvacsalán
- *Lilium regale* – királyliliom
- *Paeonia lactiflora* fajták – illatos bazsarózsa
- *Polygonatum odoratum* – orvosi salamonpecsét
- *Primula japonica* 'Postford White'
- *Veronica gentianoides*

4. ábra: *Bergenia crassifolia*; *Polygonatum odoratum*; *Helleborus argutifolius*;
Ajuga reptans 'Simons's Type'; *Anemone* hybrid 'Honorable Robert'

IRODALOMJEGYZÉK

- Balassa M. Iván (1994): A PARASZTHÁZ TÖRTÉNETE A FELFÖLDÖN. Miskolc, Herman Ottó Múzeum, 306 p.
- Barabás Jenő – Gilyén Nándor (1979): VEZÉRFONAL NÉPI ÉPÍTÉSZETÜNK KUTATÁSÁHOZ. Bp., Műszaki Könyvkiadó, 185 p.
- Istvánfi Gyula (2006): AZ ÉPÍTÉSZET TÖRTÉNETE. ŐSKOR. NÉPI ÉPÍTÉSZET. Bp., Nemzeti Tankönyvkiadó Zrt., 261 p.
- Károlyi Antal – Perényi Imre – Vargha László (1955): A MAGYAR FALU ÉPÍTÉSZETE. Bp., Műszaki Könyvkiadó, 202 p.
- Szabadfalvi József-Viga Gyula (1984): RÉPÁSHUTA- EGY SZLOVÁK FALU A BÜKKBEN. Miskolc, Herman Ottó Múzeum
- Veres László(1978): A BÜKK HEGYSÉG ÜVEGHUTÁI. Borsodi kismonográfiák, Herman Ottó Múzeum
- Viga Gyula, Szabadfalvi József (1984) A magyarországi szlovákok néprajza, Néprajzi tanulmányok Répáshutáról. Tankönyvkiadó, Budapest

<https://www.bnpi.hu>

<https://bukkicsillagpark.hu/>

<http://szentferenckistestverei.hu/>

<http://www.repashuta.hu/>

<https://knedli.com/repashuta.html>

www.erdeicamping.hu

<https://vendeghaz.knedli.com>

<http://nemzetiparkitemek.hu/termek/matrai-janos/>

IMPRESSZUM

Répáshuta Község Önkormányzata
email: hivatal@repashutaonkormanyzat.t-online.hu
3559 Répáshuta, Kossuth út 2
Telefon: 46/390-113

Polgármester: Erdős Tamás

Főépítész: Purity Attila
a főépítész emailcíme: estudio@t-online.hu

SZERKESZTETTE: Purity Attila, Vanyó Alida, Zsiros Renáta, Major Imola

Purity Attila
STÚDIÓ ÉSZAKMAGYARORSZÁGI TERVEZŐ KFT.
3530 Miskolc,
Rákóczi utca 6.

Vanyó Alida
P-TEREM KFT.
3530 Miskolc,
Rákóczi utca 6.

FOTÓ: Purity Attila, Purity Ádám, Major Imola, Vanyó Alida, Révai Márton, Zsiros Renáta, **Orliczki Attila, Bükkhegyi László**
repashuta.hu; hegyvilag.hu; <https://hu-hu.facebook.com/repashuta/>; www.erdeicamping.hu; <https://vendeghaz.knedli.com>; fotok.hu/index.php

ÁBRÁK: Koleszár Krisztián, Zsiros Renáta, Lechner Tudásközpont
Hegyek ölelésében c. olajvaszon: Czipóné Balczár Magdolna

TÖRTÉNETI TÉRKÉPEK: mapire.hu

Répáshuta, 2019